

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 23. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din. — Tiska Tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in N

OSTA KNJIŽNICA

VO MESTO

OD TEDNA DO TEDNA

Trebnje kot sedež bodoče komune ima lepe pogoje za uspeh

Minulo soboto sta se na »Galeb«, ko je le-ta plul skozi Sueski prekop, sestala predsednik Tito in egiptovski ministri predsednik Naser. Političnih razgovorov so se udeležili tudi najbližji sodelavci predsednika Tita in ministrskega predsednika Naserja. V poročilu, objavljenem po razgovorih, je bilo poudarjeno, da je sestanek dal priložnost za prijateljsko in vsestransko izmenjavo gledišč tako o mednarodnih problemih splošnega pomena, kakor tudi o vprašanjih, ki se tičejo neposredno obeh dežel.

Tako naravnega središča za sedež komune ne bo imela v novomeškem okraju nobena druga komuna kot ravno trebnjska. Trebnje je važno prometno središče in tudi po svoji legi je nekako v sredini bodoče komune, ki jo bodo sestavljale — po dosedanjih predlogih — občine Mirna, Trebnje, Velika Loka in Dobrnjci.

Prva pomembna pridobitev Trebnjega bo voda, ki jo bo dobilo iz vodovoda Stična—Trebnje—Dobrnjci. Če bo gradnja tega vodovoda napredovala s takim elanom kot do sedaj, bo Trebnje imelo vodo že to leto. Drugo izredno pereče vprašanje Trebnjega in okolice je šola. 15 razredov osnovne šole in nižje gimnazije se sedaj stiska v stari, skrajno neprimerni šolski stavbi in še nekaterih drugih prostorih, raztresenih po vsem Trebnjem. Pa še to staro šolsko stavbo bo vzela nova cesta, oz. priključek. Za njo res ne bo nihče jokal, toda potrebno je prej

od kreditov, ki so potrebni za gradnjo. Trebnje tudi nujno potrebuje kanalizacijo in pa primerno kopalnico. Za oboje se načrti pripravljajo, vendar bi morali z njimi hiteti, ker jih je treba vskladiti z načrtom gradnje ceste in regulacije Temenice, ki bo izvedena skupno z gradnjo nove ceste. Za pripravo načrtov in drugih pripravljajnih del obstaja poseben gradbeni odbor pri občinskem ljudskem odboru, ki ima polne roke dela.

V načrtu industrializacije Dolenjske je tudi Trebnje. V prihodnjih letih bo zgrajena v Trebnjem manjša tovarna, ki bo črpala surovine v neposredni bližini Trebnjega. Ta bo imela za posveščanje kmetijske proizvodnje v tem delu in po vsej Dolenjski velik pomen, obenem pa bo dala zaposlitev visku delovne sile na tem sektorju. Pravkar je bila tudi zaključena preiskava glin pri opekarni v Račjem selu, ki je dala odlične rezultate. Glina je izredno dobra in dovolj je je. Ker je potrebno to opekarno modernizirati, kajti sedanji stari ročni način izdelave opeke je predrag. Prvo kar je treba zgraditi pri tej opekarni, je krožna peč.

V poročilu je bilo tudi naglašeno, da je predsednik Gamal Abdel Naser, ki razen poslov predsednika vlade vršitvi dolžnost predsednika republike in Revolucionarnega sveta, povabil predsednika Tita, naj obišče Egipt. Povabilo je bilo rade volje sprejeto in predsednik republike bo uradno obiskal Egipt letošnje jesen. V Kairu je vzbudila splošno odobravanje pobuda vodilnih egiptovskih državnikov, da bi po uspešni misliji miru v obeh azijskih deželah Indiji in Burmi med vojnjo predsednikove eskadre pozdravili Tita in nazvali neposredne slike z vodilnimi jugoslovanskimi politiki. Egipt je s tem izpričal, da globoko ceni plodna prizadevanja Jugoslavije za ohranitev in utrditev svetovnega miru, za enakopravno sodelovanje med narodi in neodvisnost.

Res pa je Trebnje s svojo okolico izrazito kmečki predel. Tudi bodoča komuna bo v začetku imela izrazito kmetijsko obelje, saj razen dveh manjših industrijskih obratov na Mirni, v začetku ne bo imela druge industrije. Zato bo glavna naloga bodočega ljudskega odbora komune in njegovih organov pospeševanje in dvigovanje kmetijstva, obenem pa bo treba misliti tudi na razvoj močnejše

zgraditi drugo, ker sicer bodo otroci morali ostati kar doma. Za novo moderno šolo, pravzaprav za šolski kombinat, ki bo imel skupno pet stavb, se pripravljajo načrti. Letos bodo pričeli tudi s pripravo gradiva, pričetek gradnje pa je odvisen

Po strmoglavljenju Faruka in monarhije julija 1952 je Egipt pod vodstvom Revolucionarnega sveta ubral pot neodvisne politike in boja proti zaostalosti, dediščini preteklosti. Značilna je izjava, ki jo je dal pred dnevi neki ugledni egiptovski diplomat v Beogradu: »Žrtvovali smo mnogo vabljivih poudob od zunaj, da bi ohranili svojo neodvisnost.«

Rešiti deželo iz zaostalosti je težavna in zamotana naloga, ki si jo je zadala Naserjeva vlada. Egipt meri okrog milijon kvadratnih kilometrov, toda samo 35.000 kvadratnih kilometrov je naseljenih in plodnih. V zadnjih 35 letih se je površina obdelane zemlje povečala za približno 6%, število prebivalstva pa je nasprotno naraslo od 14 milijonov kar na 21 milijonov. Zato so morali poiskati sredstva, da bi pridobili novo orno zemljo. Razen tega pod Farukom podrgur milijon kmetov-felahov sploh ni imelo svoje zemlje, temveč so v silni bedi obdelovali velesposesniška polja. Novi režim je proti odškodnini odvzel velesposesnikom okrog en milijon fedanov (en fedan je 4.200 m²) zemlje ter jih je razdelil kmetovalcem brez zemlje s pogojem, da se vključijo v kmetijske zadruge.

Naserjeva vlada je pred letom dni sprejela obširen petletni načrt gospodarskega razvoja. Z načrtom je predvidena postopna industrializacija in povečanje plodne zemlje z namakalnimi deli. Priključilo, da bodo v prihodnjih desetih letih z namakanjem neplodnih ledin dobili še devet milijonov fedanov plodne zemlje.

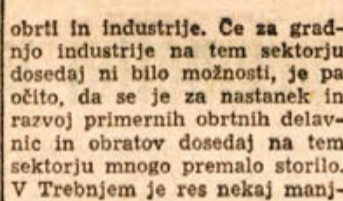
Belokranjske žene si želijo izobrazbe, zato se tako rade udeležujejo tečajev in raznih strokovnih predavanj. Dobro se zavedajo, da je strokovna izobrazba tisti temelj, na katerem se lahko dvigne in uspešno razvija kmetijstvo Bele krajine. V teh željah je treba naše žene čimbolj podpreti, zlasti pa poskrbeti, da bo Bela krajina dobila dober kader kmetijskih strokovnjakov, ki jih že vedno zelo primanjkuje.

Takšen je sodobni Egipt, katerega najuglednejši predstavniki so se razgovarjali s predsednikom Titom na »Galeb« in v političnih razgovorih utrdili prijateljstvo med obema neodvisnima deželama, od katerih je ena, Jugoslavija, na evropskem, druga, Egipt, pa na afriškem kontinentu.

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

svetna društva Svoboda — Rudnik in Svoboda — mesto s pestrim sporedom. Proslave se je udeležilo veliko število ljudi. Praznik obstoja 10. obletnice sindikalne organizacije so prav tako lepo proslavili v Ribnici z uspeho akademijo v Mladinskem domu. Na akademiji je imel tajnik OSS Muhič Vinko referat o pomenu, vlogi in nalogah sindikalne organizacije v novi Jugoslaviji, pevsko društvo Partizana in gasilska godba na pihala pa sta sodelovala s pevskimi točkami. Akademija je bila dobro obiskana. Tako se tudi člani sindikalnih organizacij v največjih dveh krajih Kočevske proslavili pomembno obletnico — 10. obletnico ustanovitve sindikalne organizacije.

Pogled na Trebnje

obrti in industrije. Če za gradnjo industrije na tem sektorju dosedaj ni bilo možnosti, je pa očito, da se je za nastanek in razvoj primernih obrtnih delavnic in obratov dosedaj na tem sektorju mnogo premalo storilo. V Trebnjem je res nekaj manj-

Tečaji Zveze zadrudnic v Črnomlju

Kakor vsako leto je tudi letošnje zimo Zveza zadrudnic organizirala izobraževalno delo za naše žene. Tako so bili v Črnomlju od 25. novembra 1954 do 1. februarja letos štirje tečaji: pletiljski, krojni, šivilski, kmetijsko-gospodinjski. Udeležba je bila tudi tokrat prav dobra, zlasti če upoštevamo, da so tečaje obiskovale predvsem dekleta iz podeželja.

Belokranjske žene si želijo izobrazbe, zato se tako rade udeležujejo tečajev in raznih strokovnih predavanj. Dobro se zavedajo, da je strokovna izobrazba tisti temelj, na katerem se lahko dvigne in uspešno razvija kmetijstvo Bele krajine. V teh željah je treba naše žene čimbolj podpreti, zlasti pa poskrbeti, da bo Bela krajina dobila dober kader kmetijskih strokovnjakov, ki jih že vedno zelo primanjkuje.

Vsi tečaji so zelo uspešni in bodo nedvomno našim ženam veliko koristili. Vendar ni namen Zveze zadrudnic, da bi organizirala samo tovrstne tečaje, temveč se bo treba resno lotiti nadrobnega izobraževanja žena v kmetijstvu, zlasti pa dvig in pospeševanje drobnih panog gospodarstva, s katerim imajo prav gospodinjke največ opraviti (perutinarstvo, prasičjereja, mliкарstvo, zelenjadarstvo in podobno).

Kažna naloga kmečke žene je

Na zunanje političnem področju je Naserjeva vlada oktobra lani dosegla pomemben uspeh, ki bo znatno prispeval k utrditvi neodvisnosti dežele, za čemer Egipt zdaj teži. Velika Britanija je namreč 19. oktobra podpisala sporazum in se z njim zavezala, da bo do konca 1956. leta 80.000 britanskih vojakov postopno zapustilo Sueski prekop in prepustilo nadzorstvo nad obalo tega prekopa egiptovskim vojakom.

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Takšen je sodobni Egipt, katerega najuglednejši predstavniki so se razgovarjali s predsednikom Titom na »Galeb« in v političnih razgovorih utrdili prijateljstvo med obema neodvisnima deželama, od katerih je ena, Jugoslavija, na evropskem, druga, Egipt, pa na afriškem kontinentu.

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Vsi tečaji so zelo uspešni in bodo nedvomno našim ženam veliko koristili. Vendar ni namen Zveze zadrudnic, da bi organizirala samo tovrstne tečaje, temveč se bo treba resno lotiti nadrobnega izobraževanja žena v kmetijstvu, zlasti pa dvig in pospeševanje drobnih panog gospodarstva, s katerim imajo prav gospodinjke največ opraviti (perutinarstvo, prasičjereja, mliкарstvo, zelenjadarstvo in podobno).

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Vsi tečaji so zelo uspešni in bodo nedvomno našim ženam veliko koristili. Vendar ni namen Zveze zadrudnic, da bi organizirala samo tovrstne tečaje, temveč se bo treba resno lotiti nadrobnega izobraževanja žena v kmetijstvu, zlasti pa dvig in pospeševanje drobnih panog gospodarstva, s katerim imajo prav gospodinjke največ opraviti (perutinarstvo, prasičjereja, mliкарstvo, zelenjadarstvo in podobno).

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Vsi tečaji so zelo uspešni in bodo nedvomno našim ženam veliko koristili. Vendar ni namen Zveze zadrudnic, da bi organizirala samo tovrstne tečaje, temveč se bo treba resno lotiti nadrobnega izobraževanja žena v kmetijstvu, zlasti pa dvig in pospeševanje drobnih panog gospodarstva, s katerim imajo prav gospodinjke največ opraviti (perutinarstvo, prasičjereja, mliкарstvo, zelenjadarstvo in podobno).

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Sporod občinskega praznika Črnomlja

19. februarja praznuje mestna občina Črnomelj občinski praznik. V proslavo praznika bodo te-le prireditve: 13. februarja — namizno teniško prvenstvo Bele krajine (v telovadnici); od 13. do 21. februarja — individualno prvenstvo Dolenjske v šahu za leto 1955; 18. februarja zvečer Akademija v Prosvetnem domu; 19. februarja ob 6. uri jutraj budnica; ob 9. uri svečana seja LOMO Črnomelj, ob 10. uri zborovanje in odkritje spominske plošče Lojzetu Fabjanu na trgu v Črnomlju; ob 12. uri odkritje spominske plošče padlim borcem v Petrovi vasi, ob 14. uri pokalni odbojarski turnir v gimnazijski telovadnici.

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Vida Tomšič med Novomeščani

Da je organizacijski sekretar CK ZKS in ljudski poslanec tovarišica Vida Tomšičeva priljubljena pri Novomeščanih, je ponovno pokazal njen obisk 2. februarja zvečer, ko je imela v Novem mestu predavanje. V poljudnih, vsem razumljivih besedah je med predavanjem lepo raztoimaila razne svetovne politične probleme in v zvezi s tem zunanjo politiko naše države. Obširno je govorila o delu IX. zasedanja Generalne skupščine Organizacije združenih narodov, katerega se je udeležila kot član naše delegacije. Zlasti je razložila pomen odkritja atomske energije in nakazala obe skranji možnosti pri uporabi te do sedaj neslutene sile, ki lahko uporabljena v vojne namene uniči svet, uporabljena pa lahko prinese človestvu veliko blaginjo. Izrazila je prepričanje, da bo z ozirom na resolucijo Generalne skupščine OZN, ki predvideva sklicanje konference o izkoriščanju atomske energije v miroljubne namene, vendarle na koncu zmaga la trezna razsodnost pri uporabi te sile, zlasti še zato, ker se je razmerje sil v svetu močno izenačilo.

pa ni bilo, saj vsi, ki so želeli poslušati tovarišico Tomšičevo, niti v dvorano niso mogli, mnogi pa so ves čas stali. Ob

začetku in zaključku predavanja so navzoči izrazili predavateljici toplo priznanje in zahvalo. S tem so tudi izrazili željo, da bi tovarišica Vida Tomšič še prišla med nje.

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Proslavili so 10-letnico sindikatov

Člani sindikata v Kočevju so proslavili 10. obletnico obstoja delavske organizacije — sindikata z uspeho akademijo v Seškovem domu. Na akademiji so sodelovala delavska pro-

Gasilci v Sodražici so položili obračun

Pred kratkim je bil letni občni zbor prostovoljnega gasilskega društva Sodražica, ki je bil prav dobro pripravljen in tudi udeležba na njem je bila polnoštevna. Po himni, ki jo je zaigrala domača godba, je upravni odbor društva podal izbrpno poročilo o delu društva v preteklem letu. V razpravi so člani društva kot tudi zastopnik okrajne gasilske zveze izrekli priznanje za uspešno delo. K besedi se je oglašil najstarejši gasilec v Sodražici 80 letni Oberstarjev oče, ki je posebej pohvalil mlade gasilce, želeč jim še obilo uspeha pri krepitevi gasilske organizacije. Posebne pohvale je bila deležna tudi ženska ekipa. Na koncu je bil sprejet sklep, da društvo letos razvije svoj prapor in popravi gasilski dom.

Javno novoletno nagradno žrebanje »Dol. lista«

bo v soboto, 19. februarja ob 10. uri dop. v Novem mestu v Rdečem kotičku na OLO. Vse naročnike vabimo k udeležbi!

Politična beležka iz vasi

Morda sem te gornje ugotovitve povedal preveč po domače in preveč v črni luči, toda v glavnem je tako v naših vaseh pod Travno goro. Da je največja krivdava za precejšnje mrtvice nedelavnost odborov organizacij, ni treba posebej zapisati. Sestanki so potrebni, samo ti sestanki naj ne bodo aktivistični, učeni, potem se jih bodo naši kmečki ljudje gotovo udeležili. Bil sem na nekem roditeljskem sestanku. Ljudje so poslušali poljudno predavanje učiteljice z odprtimi usti in jih na kraju povabil: »Se pridite med nas, radi vas bomo poslušali. Nove oblike demokratičnega življenja pri nas zahtevajo tudi, če se tako izrazim, novo obliko sestankov ne s težkimi razpravami, ki jih ljudje ne razumejo. Poleg tega je na vasi še polno drobnih vprašanj, predvsem v vaseh, ki so bile med zadnjo vojno požgane po okupatorju. Vsi tisti, ki menijo, da se sedaj lahko živi brez aktivnega posega političnih organizacij v dogajanje na vasi in da naj to delo opravi zadruga, seveda samo po strokovni in, če dodamo še, po gospodarski plati, so v zmoti ali pa naši sovražniki. Naj zaključim: te vrstice nisem napisal za recept, kaj naj se dela v bodoče, ampak zato, da opozorim, da tako kakor je sedaj ni pravilno in da ne smemo zaostajati za duhom časa. Državljan

Lepa Prešernova proslava v Novem mestu

V počastitev Prešernovega dneva je bila v Novem mestu na predvečer pesnikove smrti pomenljiva in uspeša prireditve Ljudske univerze in KD Dušan Jerb.

Aeroklub Novo mesto se pripravlja za proslavo 13. obletnice letalstva

sedaj s številnimi strokovnimi letalskimi, tehničnimi in vojaškimi kadri visoke kvalitete. Ta novi, kvalitetni razvoj našega letalstva je vsekakor ugodno vplival tudi na našo letalsko zvezo in ji odprl nove možnosti, postavil pa pred njo številne nove naloge, tako na polju organizacijsko-propagandne dejavnosti, kot glede reševanja materialno tehničnih problemov. Po drugi strani pa nam široka osnova naše letalske organizacije, njen značaj in oblika letalske dejavnosti dajejo velike možnosti za aktivno vključevanje ljubiteljev letalstva, ki se s svojimi sposobnostmi želijo razviti v tej smeri. Vse to nam jasno pričra, da bomo morali v svojem nadaljnjem delu storiti še vse več za razširitev aeroklubov. Glavni faktor, ki nam bo omogočil, da od aeroklubov naredimo močan center letalskega življenja, je pravilno gledanje organov ljudske oblasti, komun, množičnih političnih organizacij in podjetij na naše težave, pri katerih nas morajo podpreti. Mi pa si moramo prizadevati, da v naših organizacijah vzgojimo množico novih letalcev, tako na polju znanstvenega dela kot za praktično dejavnost, pa bodi to v smislu športne aktivnosti ali pa na katerem drugem področju, ki pomaga nadaljnjemu razvoju naše organizacije in letalstvu v celoti.

Nikica

VREME

za čas od 12. do 20. februarja. V drugi polovici tekočega tedna enkrat ali dvakrat padavine z ohladitvijo, sneg do nižin. Ponekdo suho, oziroma jasno in razmeroma hladno vreme s mrazom ponoči. V drugi polovici prihodnega tedna poslabšanje, nagnenje k padavinam in topleje.

Rast in uspehi gradbenega podjetja v Črnomlju

Po številu zaposlenih delavcev je splošno gradbeno podjetje v Črnomlju največje podjetje v okraju. Lani je ob sezoni zaposlovalo okoli 580 delavcev in večino teh je sprično ugodne zime obdržalo tudi pozimi. Samo pri gradnji vodovodov je imelo lani zaposlenih 280 delavcev. Svoja gradilišča ima podjetje raztresena po vsem okraju od Starega trga do Suhorja pri Metliki in okolici. Proizvodna vrednost podjetja lani znaša okoli 150 milijonov din.

Kot ostalim podjetjem ali še bolj je bila razvojna pot gradbenega podjetja zelo trnjeva in tudi še danes ni gladka. Navzlic temu je napravilo zlasti v zadnjih dveh letih ogromen razmah in s svojo dejavnostjo rešuje pereče probleme gradbeništvu v Beli krajini. Spričo velikih gradbenih nalog za kulturni in gospodarski dvig Bele krajine res ni kos vsem nalogam, ker presega njegove zmogljivosti, navzlic temu pa je prevzela in izvaja skoraj vse komunalne gradnje, poleg ostalih gradbenih del.

LASTNE STAVBE KAZEJO RAST IN ŠIBKO STRAN PODJETJA

Rast podjetja se pravzaprav najbolj vidi na samih stavbah podjetja, katere ima na koncu Črnomlja ob cesti proti Gradcu. Prvotno je bila samo dolga nizka stavba, to je mehničarska delavnica, ki je imela tudi pisarne in garažo. Okrog te so se pozneje pilele postopoma druge stavbe, večinoma lesene barake, pa še od teh ni vsaka nastala obenem pač pa v več obdobjih, kakor je pač kazala potreba. Temu podobno je podjetje dobivalo tudi potrebne orodje in opremo. Večji skok je v tem pogledu napravilo podjetje šele lani, ko je zgradilo novo veliko mizarsko delavnico s sušilnico za les, skladiščem, garažo in ostalimi prostori. Prav tako je lani kupilo nekaj najbolj potrebnih strojev tako, da lahko sedaj stori vsako gradbeno naročilo. Kako potrebna je bila podjetju nova mizarska delavnica kaže najbolj to, da se je storilnost v novi delavnici pri istem številu zaposlenih dvignila za 35%.

gradbenega inženirja, šele pred kratkim so dobili prvga. Za vsa tehnično strokovna dela je bil do nedavna samo en človek, dokler niso lani dobili še eno tovarišico. Podjetje je šele lani dobilo prvi investicijski kredit v znesku deset milijonov, ki ga je moralo porabiti predvsem za nakup strojev, brez katerih ni mogoče izvajati nobenih del na gradnji. Vrednost investicijskega kredita je bila deset milijonov, ki ga je moralo porabiti predvsem za nakup strojev, brez katerih ni mogoče izvajati nobenih del na gradnji.

OSNOVNE NALOGE, KI NISO SAMO STVAR PODJETJA

Odprava teh šibkih strani podjetja je sedaj osnovna naloga uprave in celotnega kolektiva. Pri tem pa bo seveda potrebna tudi pomoč in razumevanje ljudskih odborov. Tega razumevanja za potrebe podjetja je bilo doslej premalo. Podjetje ima v načrtu gradnjo upravne stavbe z nekaj stanovanji. Vsaj za 60 ljudi bi morali zgraditi stanovanja. Nujno potrebuje vsaj en droblec peska, ker v Beli krajini ni primernega peska in ga morajo voziti zelo daleč, kar veliko stane. S prevoznimi sredstvi so skoraj na tleh, prav tako potrebuje tudi razna dvigala za gradilišča. Radi bi uredili še kolarski, kovaški in kleparski obrat. V načrtu imajo tudi gradnjo delavnice cementnih izdelkov. Ta naj bi stala v Metliki pri Kolpi, kjer je dovolj peska. Tudi opekarnica v Kamizariču čaka investicije, čeprav je navzlic raznim težavam lani že dala nekaj deset tisoč kosov opeke. Po izgradnji bi se ta lahko osamosvojila.

Izobraževalni tečaj v Loškem potoku

V dolgih zimskih večerih si bodo tudi mladinke Loškega potoka pridobile čimveč znanja, ki jim bo kasneje služilo v življenju. Tudi letos imajo tečaj za ženska ročna dela dvakrat na teden v večernih urah. Poleg vzpenja poslušajo tečajnice tudi predavanja iz zemljepisa, maralne vzgoje in dragih predmetov. Največja zahvala gre poštvovalni tovarišici učiteljici Lasarjevi, ki vodi tečaj in mladinkam tudi preskrbi material, da delo nevirano poteka. Mladinke z veseljem delajo. Zelimo jim veliko uspeha.

Pismo iz Stopič

Stopiče - majhna in skromna vas v kotlini pod močnimi Gorjanci, majhna, vendar kar prikupna in prijetna. Malo od vasi stoji na hričku krasno soško poslopje; koliko truda in naporov je bilo treba, da je zraslo tako, kot je. Ko združja izza Gorjančev vstane sonce, zažari vsa črta in se ponosno ozira na hiše pod seboj, že zavije v rahlo jutranjo meglo. Pa čeprav so Stopiče majhna vas, je življenje v njih le precej razgibano. Na kulturnem področju je delovna zlasti mladina; često se zbira, na sestankih pa izobražuje in vzgaja. Posebno živahen je bil prvi sestanek; prišli so mladinci iz sleherne, še tako oddaljene podgorjanske vasi Voliči so

Uvodoma smo omenili, da ima podjetje raztresena gradilišča po vsem okraju, kar jim pri tako šibkem prevoznem parku dela še večje težave. Gradnjo vodovod v Starem trgu in na suhorskem sektorju, prav tako pa tudi zajetje za črnomljski vodovod na izviru Doblčanke. V gradnji imajo dve tovrni skladišči na postaji v Črnomlju in Metliki, prav tako gradnjo v Metliki stanovanjsko stavbo in več stambenih objektov na posestvu v Mestnem logu. Skladišči kmetijske zadrave v Črnomlju bo kmalu dograjeno, enako dve trafostaji in še vrsta drugih gradbenih del. Najmanj donosna so popravila in preureditve starih stavb, in prav takih del pa ima podjetje naj-

več. Zlasti je bilo veliko takih del lani pred prošlavo 22. julija. Dokončane gradnje, kot je postaja v Črnomlju, planinski dom na Mirni gori, dijaški dom v Metliki, kino dvorana v Metliki, preureditve trga v Črnomlju in Metliki, potem še vrsta drugih dokončnih gradenj in preureditev, izpričuje delovno zmogljivost podjetja. Ko bodo odstranili še navedene šibke strani, kar seveda ni odvisno samo od kolektiva, pač pa tudi razumevanja in pomoči oblastvenih organov, ter s tem ustvarili boljše življenjske pogoje tako za strokovni kader kot za delavce, bo podjetje, ki se večji meri kot doslej sposobno izpolni vse gradbene naloge, ki se postavljujejo pred njega.

Razmah dejavnosti Rdečega križa v novomeškem okraju

Organizacija RK ni samo mednarodna dobrodelna organizacija, ki pomaga tam in taktar, ko je pomoč najbolj potrebna, pač pa ima vsaj v naši državi veliko vlogo pri izboljševanju življenjskih pogojev ljudi in širjenju zdravstvene prosvete. To človekoljubno in prosvetno nalogo Rdeči križ v novomeškem okraju uspešno opravlja.

Vzrok nešteti obolenj so slabe zdravstvene razmere, v katerih žive zlasti delovni ljudje na podeželju, prav tako pa tudi pomanjkljivo znanje najbolj osnovnih pogojev zdravstva in higijene. Prav za odpravo teh pomanjkljivosti je RK usmeril svoje delo in v letu 1954 dosegel prav lepe uspehe.

Po zaslugi RK in drugih prosvetnih organizacij se ljudje na vasi vedno bolj zanimajo za male asanacije, to je za ureditev stranišč, greznic in za preskrbo z zdravno pitno vodo. Ob sodelovanju prebivalcev in pomoči okrajnega ljudskega odbora, RK in Centralnega higienskega zavoda je asanacija zajela velik obseg. V Malem Slatniku so lani zgradili perišče, ki je vredno najmanj 700.000 din. Vaščani so sami prispevali ves gradbeni material razen cementa, ki ga je dal brezplačno RK, prav tako so opravili vsa dela in vožnje brezplačno, delo pa je njihovo prizadevanje podprli tudi občinski ljudski odbor Gotna vas. V Straži in

okolici je bilo lani urejenih 7 gnojišč v vrednosti okoli pol milijona din. Cement za te gradnje je dal zastoj RK, ostalo so prispevali prebivalci sami. Lani je bil dokončan tudi vodovod v Smolenji vasi, katerega vrednost je najmanj 2.700.000 din.

V občini Skočjan so lani uredili studnec v Dolah, pričeli so z deli za vodovod v Osrečju ter končali priprave za gradnjo vodovoda na Otrešku. Vaške, oziroma krajevne organizacije RK so tu zelo delovne, kar se vidi tudi v pripravljenosti prebivalcev za odpravo zaostalosti. V Zburah so bila lani urejena tri gnojišča, ki so okuževala studnec s pitno vodo. Okrajni odbor RK je prispeval samo cement, vse ostalo so dali prebivalci sami. Delo so potekalo pravo lepo, ker so kmetovalci sami videli potrebo, da se ta škodljiva pomanjkljivost odpravi, prav tako ima dokaj zauglas za uspešno delo tamonja organizacija RK.

Veliko se je lani napravilo tudi na Dolju, kjer so končali zajetje vaškega studenca. Cement je dal RK, del gradnje je prispevala občina Gotna vas, ostalo pa vaščani sami. Dragocena je bila pri tem tudi strokovna pomoč Centralnega higienskega zavoda. Občinski ljudski odbor Gotna vas sploh kaže veliko razumevanje za asanacije tudi v drugih vaseh in je v ta namen določil nekaj sredstev. Z velikim razumevanjem in pripravljenostjo ljudi, da večji del gradnje opravijo sami, so se asanacijskih del lotili v večjem obsegu tudi v občini Mirna in Rakovnik, kjer bodo s temi deli letos nadaljevali. Podobni so bili napori za asanacije vasi tudi v drugih predelih okraja. Se veliko hitreje bi potekala ta dela, če bi okraj imel zato potrebne strokovnjake. Pripravljenost ljudi je povsod velika, potrebujejo pa pomoč v gradivu in strokovnjakih.

Tudi pri širjenju zdravstvene prosvete RK novomeškega okraja uspešno opravlja svoje poslanstvo. V okraju je 30 tečajnih centrov. Iz poročil, ki prihajajo iz teh centrov, je razvidno, da ti tečajni letos še veliko bolje potekajo kot prejšnja leta. Obisk je povsod velik in za neka-

Valentin Carman

Pojasnilo gozdnim posestnikom

Ko je občinska gozdarska komisija svoje delo v navedenem smislu opravila, pošlje vse prošnje s seznamom vred Okrajni upravi za gozdarstvo v rešitev. Priložiti mora tudi seznam izdanih sečnih dovoljenj, ki jih je izdal občinski ljudski odbor v svoji pristojnosti za drva za lastne potrebe prosiincev. Okrajna uprava za gozdarstvo pregleda vse prošnje, preveri lastništvo, podatke o površini, stanju gozdov, zaloga lesa in letnem priskutku ter dosedanjimi sečnjami, za kar ima podatke v svoji kartoteki. Pri tem vseh dveh izloči prošnje vse tistih prosiincev, za katere ima podatke, da so se v preteklem letu ali še prej pregrešili proti gozdarskim predpisom. Vsem tem se sečno dovoljenje načeloma ne izda. Ostale

prošnje pa na podlagi primerjave z razpoložljivimi podatki in tozadevnimi ugotovitvami po potrebi popravi ali pa reši v smislu predloga občinske gozdarske komisije. Po izvedbi tega postopka izda Okrajna uprava za gozdarstvo sečno dovoljenje, katero en izvod prejme pristojna občina, da ga izroči prosiincu, drugi izvod pa prejme revirno vodstvo, da ga izroči pristojnemu logarju, ki izvrši odkazilo in prevzem lesa, tretji izvod pa ostane na Okrajni upravi. Proti odločbi o sečnem dovoljenju ima prosiilec pravico do pritožbe na višji državni organ. Pritožbo je vložiti preko pristojne občine, da tamkajšnja gozdarska komisija poda svoje mnenje in predlog, nakar se pritožba pošlje na Okrajno upravo. Vendar naj se gozdni posestniki pri vlaganju pritožb zavedajo, da bodo ugodno rešene le v izjemnih primerih. Zato jim priporočamo in svetujemo, naj si ne delajo nepotrebnih stroškov s plačevanjem visokih taks, ampak naj se zadovolje z odobreno količino. Če bodo trezno in pametno premislili vso stvar, bodo sami prišli do zaključka, da je z ozirom na stanje gozdov in maksimalne po planu določene letne količine lesa za posek nemogoče vsakomur v celoti ustreči. Zato so vse tozadevne osebne intervencije na Okrajni upravi za gozdarstvo in pri raznih drugih forumih popolnoma nepotrebne. Za vse to je škoda truda, časa in denarja, ker se bodo pritožbe reševale le po redni poti, v kolikor bodo res utemeljene.

Ko prosiilec prejme odločbo - sečno dovoljenje, nima še pravice sekati lesa vse tako dolgo, da mu drevje odkazilo pristojni revirni gozdar ali logar. Praviloma mora biti posestnik gozda pri odkazilu drevja navzoč, da ob tej priliki prejme vsa potrebna navodila o načinu sečnje, izde-

lavi lesa, gozdnega reda, časovne prevzema, plačila prispevka v gozdni sklad, načinu spravila itd. Teh navodil se mora posestnik gozda ali njegovi delavci strogo pridrževati, ker imajo gozdarski organi vso pravico in dolžnost, takoj ustaviti sečno ali drugo delo, čim ugotove, da se pri tem dela škoda oziroma kršijo tozadevni predpisi. Vsak tak prekršek povleče za seboj prijavo, denarno ali zaporno kazen, v težjih primerih pa še zaplenbo lesa, ki je predmet prekrška. Po dosedanjih izkušnjah vemo, da je ravno težjih primerov največ in to: sečnja brez sečnega dovoljenja, sečnja neodkazane dreve, izvoz nezgosenega to je neprevzetega lesa, neobveljenje lesa iglavcev itd. Vsem takim kršilecem gozdnogospodarskih predpisov se poleg redne kazni prihodnje leto sečnega dovoljenja ne bo izdalo.

Predno preidemo k opisu postopka o prevzemu lesa in plačilu prispevka v gozdni sklad, naj omenimo še to, da se bo v tekočem letu skušalo urediti tako, da bodo prošnje rešene, sečna dovoljenja izdana in drevje vsaj v glavnem odkazano pred 1. oktobrom, ko se prične redna sečnja.

Ne pozabite: vsak naročnik Dolenjskega lista je ZAVAROVALI

Razumljivo je, da gozdni posestniki pred tem datumom ne bodo smeli sekati, četudi bo drevje odkazano, razen v primerih, ko jim bo to po gozdarskih organih izrecno dovoljeno. Iz dosedanjih izkušenj namreč vemo, da z ozirom na visoko število izdanih sečnih dovoljenj gozdarski organi niso v stanju v tako kratkem času tekoče izvršiti odkazilo in prevzem vsega lesa, kar običajno ovira sečno in spravilo ter sili gozdne posestnike k raznim prekrškom. (Nadaljevanje sledi)

ZAHVALA
Podpisani Podraž Jože iz Zagradca ti. se upravi Dolenjskega lista najtopleje zahvaljujem, da sem bil kot naročnik njihovega lista zavarovan pri DOZ, za kar niti nisem vedel. Ker sem se 8. novembra 1954 pri iztovarjanju žice ponesrečil tako, da so mi morali odrezati desno nogo pod kolonom, sem postal 50% dela nezmojni invalid, mi je DOZ nakazal 20.000 dinarjev, ki mi bodo zelo koristili. - Zato naj ne bo hiše, ki ne bi bila naročnik Dolenjskega lista, saj nihče ne ve, kje in kako ga čaka nesreča.
PODRAŽ JOŽE

Cestno - prometna varnost

V dnevni časopisni pogostokrat beremo poročila o raznih prometnih nezgodah, ki imajo za posledico tudi smrtno žrtve, največkrat pa težje in lažje poškodbe ljudi in veliko materialno škodo. Leta 1954 je bilo v Sloveniji 1274 cestno-prometnih nezgod, ki so zahtevale 92 smrtnih žrtev in 705 poškodovanih oseb.

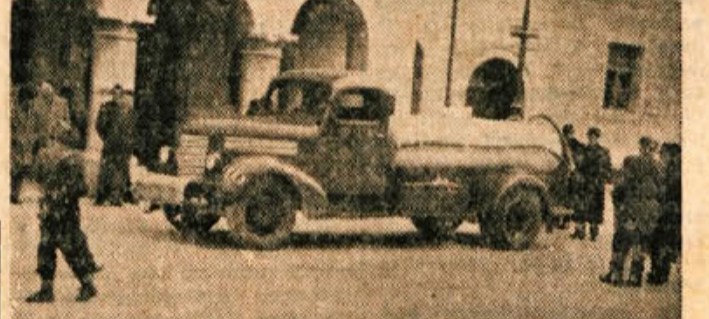
Razumljivo je, da nobena prometna nezgoda ne nastane brez določenih vzrokov, ki so po kakovosti različni. Poleg objektivnih vzrokov prometnih nezgod, h katerim prištevamo slabo stanje cest, mostov in voznega parka, se v veliki večini pojavljajo še subjektivni vzroci, od katerih so najštevilnejši: nediscipliniranost koristnikov cest, nepoznavanje predpisov, neznanje upravljanja vozil, alkoholizem itd.

Napačno je trditi, da so samo vozniki motornih vozil tisti koristniki javnih cestnih površin, za katere veljajo cestno-prometni predpisi. Z Uredbo o prometu na javnih cestah so prav tako določena pravila in dolžnosti za pešce, kolesarje, voznike vprežnih in drugih vozil, kadar vozijo, oziroma hodijo po javnih cestah. Na žalost pa se vozniki in pešci tega zavedajo šele takrat, ko so doživeli prometno nezgodo.

Ob tej priliki naj spregovorim nekaj besed o članku v 4. številki »Dol. lista« pod na-

določa, da za posamezne vrste motornih vozil lahko pristojni krajevni oziroma mestni ljudski odbor predpiše skozi naseljene kraje manjšo hitrost vožnje od hitrosti, ki je določena. Ta hitrost ne sme biti manjša od 30 km na uro, če pa pelje cesta skozi naseljen kraj, ki je težko prehodna, se pa lahko zmanjša tudi na 12 km na uro.

Navedbe vaščana iz Bušinj vasi, da je na cesti precej »kokošnjih žrtev« dopolnjujemo s tem, da je prav tako stanje na vseh javnih cestah, ki vodijo skozi naselja oziroma

Novo mesto je dobilo moderen škropilni avto

slovom »Bušinja vas v Beli krajini«.
Vaščan iz Bušinj vasi, to je vasi v Beli krajini, ki je ob republikski cesti I. reda, piše, naj bi obliki izdala uredbo, s kakšno brzino smejo voziti avtomobili skozi vasi, kakor je to predpisano za mesta. Med drugim tudi piše: »Avtomobil vozijo z vso brzino in večkrat tudi ponoči. Razumljivo, da je med kokošmi precej žrtev. V nevarnosti so tudi otroci, ki se pač najraje igrajo na cesti in jih človek tudi ne more imeti vedno pred očmi.«

Kar se tiče največje dovoljene hitrosti za motorna vozila, določa uredba o prometu na javnih cestah. Da smejo voziti osebni avtomobili in motorna kolesa na prostih cestah izven naselja do 80 km na uro, skozi naseljena kraja pa do 50 km na uro. Največja hitrost vožnje avtomobusov in trolejbusov kakor tudi tovornih avtomobilov na prosti cesti izven naselja sme biti do 70 km na uro, skozi naseljena kraja pa do 40 km na uro. Ta določila veljajo tedaj, če ni s prometnim znakom drugače določeno. Ista uredba nadalje

kjer se razvija promet z motornimi vozili. K temu je pripomnila še to, da nekateri vozniki motornih vozil smatrajo tako ravnanje za nekako zabavo in prav uživajo s tem, da povozijo kako drobno žival na cesti, čeprav bi se temu lahko izognili. Tako ravnanje od strani voznikov seveda obsojamo. Po drugi strani pa smatramo, da take pojave lahko odpravijo vaščani oziroma lastniki živali s tem, da le-teh ne puščajo na javno cesto. Vaščani se morajo zavedati, da so ceste, iz zlasti republiške ceste I. reda, namenjene pred vsem za avtomobilski promet, ne pa tudi za živalski vrt in še kaj drugega.

Vaščan iz Bušinj vasi podudarja nevarnost za otroke, ki se, kakor pravi, najraje igrajo na cesti. O tem je seveda potrebno resno spregovoriti in zopet poudariti, da cesta ni otroško igrišče. Stari otrok naj se zavedajo, da so izključno odgovorni za varnost otroka, zlasti kadar je otrok na javni cesti. Statistika prometnih nesreč dokazuje, da je otrok prav po malomarnosti staršev postal žrtev prometne nesreče.

Dr. Oblak Božo:

Godilo se je v hiši št. 11

Pred štirinajstimi leti, potem ko so naš narodi uprli sramotnemu podpisu paketa z nasitniki, je sledil napad razjarjenih nemških in italijanskih fašistov na Jugoslavijo. Slabo opremljena in izdana jugoslovanska vojska ni izdržala pritiska sovražnikov in je v nekaj dneh razpadla. Lačni, prežbeli in utrujeni oficirji in vojski so se razočarani umikali v notranjost dežele, bežali so pred prodirajočimi sovražnimi enotami in nacistično masčevalnostjo. Novo mesto je bilo polno takih beguncev. Negotovost in brezpravnost sta begali ljudi, ki so v strahu pričakovali dogodkov. Domači hitlerjanci so bahavo hodili po mestu in pokušali prevzemati oblast. Kmalu so Novo mesto zasedle nemške motorizirane čete, ki so se pozneje umaknile Italijanom. Navidezno je v mestu zopet zavladal red in mir, delo je teklo dalje.

močna vseljavska organizacija, ki je popeljala Slovence v borbo proti nasitnikom. Ponovno so zapakale puške in bombe, zaroportale strojnice, padali so fašisti in domači izdajalci, širil se je osvobodilni tisk. Kakor povsod, je tudi v Novem mestu Osvobodilna fronta budila narodno zavest in organizirala ljudstvo za borbo. Organizacija se je razrasla do vseh najmanjših delavnic, predstavljala je močno silo upornega prebivalstva. Okupator je besnel, zapiral, interniral, obsojal, streljal in mučil, OF pa se je kalila, jeklenela in še močnejše udarjala.

Partizanski tisk je imel pomembno vlogo pri obveščanju prebivalstva o delu OF in o narodnoosvobodilni borbi. OF v Novem mestu ni imela svoje ilegalne tiskarne, kakor jih je imela po večjih mestih naše domovine, organizirala pa je zato več ilegalnih tehnik, kjer se je razmnoževal partizanski tisk in ki so se po potrebi lahko selile na drugo mesto. Ena takih tehnik je bila v hiši št. 11. Kjer se Glavni trg oži in pa-

da proti mostu čez vedno zeleno Krko, stoji na desni strani čaka velika enonadstropna hiša, ki nosi številko 21. To poslopje je bilo takrat last pokojne Ive Pečar, roj. Oblak. Ki je vodila trgovino »Alfonz Oblak« v lokalni, kjer je sedaj poslovalnica »Prehrane«, in njenega moža odvetnika Stanka Pečarja, ki je imel svojo pisarno v manjšem

lokalu, kjer je sedaj komitajska trgovina. Odvetnik Pečar je bil poznan po svojem levičarskem mišljenju že od časa, ko je študiral pravno fakulteto v Zagrebu. Izhajal je iz učiteljske družine, ki se je s svojimi prihranki skromno prebijala skozi življenje in uredila dom ter študirala

svoje otroke. Kot študent se je seznanil z marksistično literaturo, ki jo je študiral kot odvetnik dalje. Mnogo je debatiral v vsaki družbi in vedno zastopal levičarsko stališče. Poglobil je svoje znanje v filozofiji, ki mu je bolj težala od drugih ved. Ker je bil dosleden internacionalist, kakor je rad poudarjal, se je poglubil v esperanto in dosegel stopnjo profesorja tega mednarodnega jezika. Dopisoval se je skoraj z vsemi esperantskimi društvi v Evropi, njegove zveze so segale v Perzijo, Burmo, Indijo in na Kitajsko. Njegove članke in pesmi proti japonskemu imperikalizmu so objavljali vodilni kitajski esperantski časopisi. Razumljivo je, da se je takoj opredelil za Osvobodilno fronto, ko se je ustanovila.

V začetku oktobra 1941 je prišel k meni Bogo Komelj, sedaj upravnik študijske knjižnice Mirana Jarca in me vprašal, če bi Pečar sprejel na stanovanju ilegalca iz Ljubljane. Čez nekaj dni se je vselil v hišo številka 21 Viktor Avbelj, narodni heroj in član CK ZKS, pod ilegalnim imenom Rudi Anžlovar, trgovski pomočnik. Sprejel je bil kot član družine. Od tu je vodil sestanke po Dolenjskem, od časa do časa je odhajal na teren za nekaj dni. V juniju 1942 je odšel dokončno na osvobodljeno ozemlje.

V novembru 1941 smo se začeli pogovarjati s tovarišem Rudijem o ilegalni tehniki, ki bi jo organizirali kar v hiši. Čez teden dni se je delo začelo v sobi za pisarno odvetnika Pečarja, ki je služila za osebno pisarno advokata. Sapirograf nam je naredil Viršek Andrej starejši, ki mi je še pred vojno naredil enak aparat za skavtsko organizacijo. Vsega smo naročili štiri take razmnoževalne aparate, tri od teh je Rudi poslal drugam. Kolikor mi je znano, je eden delal v Sentjerneju, drugega so Italijani prestregli nekje pri Sv. Roku, tretji pa je bil poslan v neznan smer. Na tem aparatu smo razmnoževali vso partizansko literaturo od »Slovenskega poročevalca«, »Radjskih vesti« in podobnih revirnih izdaj OF od raznih letakov in pozivov. To delo je teklo nerednega do konca junija 1942.

Pisalni stroj je bil znamke »Erika« in je nekaj služil sokolskemu društvu v knjižnici. Papir smo dobili najprej iz pisarne odvetnika dr. Vaščiča Ivana, pozneje smo ga kupovali pri trgovcu Kosu Vinku, ki nam je dobavljati tudi matrice. Vinko Kos je bil organiziran partizanski delavec, padel je že leta 1942 pri Otočcu na Krki. (Se nadaljuje)

Kako se je vrag poslovil od Novega mesta

Danica Zupančič

Bilo je takrat, ko je hudič še užival različne popuste na naši zemlji. Kot eleganten gospod v črnem fraku in cilindru je hodil po svetlu, se zabaval in urejeval poslovne zadeve. Prav posebno so mu ugajali kraji ob Krki. V vasi, kjer je danes Ragovo pri Novem mestu, se je tako vgnedil, da je imel tam kar domovinsko pravico. Danes je jedel pri tem kmetu, jutri pri drugem; nikjer se ga niso upali zapoditi, ker bi jim lahko nakopal bolezen v hišo ali nesrečo pri otrocih in živini. Marsikje so ga težko gledali. Ko je gospodinja prinesla južino na mizo, se je delala, kot da ga ne bi opazila in je razvrstila okoli skledice toliko žlic, kolikor je bilo družine in poslov pri hiši. Toda peklenšček se ni dal kar tako odgnati. Nikoli ni čakal na povabilo, prvi je sedel k mizi, pograbil žlico in zajemal tam, kjer je bilo najbolj zabeljeno.

Poleti se je z njim še nekako izhajalo. Vedno mu je bilo vroče: čez dan se je hladil v hosti in v Krki, ponoči pa — kot če bi se bil udrl, nikjer ga ni bilo videti. Še danes se dobro ne ve, kam je zahajal. Huje je bilo pozimi. Prililil se je v zapetček, od koder se ni ganil ves teden. Tudi k mizi ni hodil, gospodinja mu je morala tja prinašati jed. Venomer je rentočil, da mu kuha sam krompir in zelje. O pojači pa sploh ni da bi govoril, saj mu še cvičica ne privošči, da bi si oplaknil suho grlo. Kadar mu je skuhala štruklje, take v cunjno zavite, in pristavila polico starega, vsaj lanskega trško-gorca, takrat je bil dobre volje. Na večer, ko so jeli zahajati sojedje v hišo, da so z gospodarjem kakšno rekli o živini in pomladni setvi, se je tudi on v zapetku razgovoril in se hvallil s svojimi izkušnjami, češ da je prehodil svet z odprtimi očmi podolgem in počez. Če mu je kdo ugovarjal, se je zadiril in švignil z zelenimi očmi tako pošastno, da je vsem vroče postalo.

Povedali smo že, da je črni možič posebno rad jedel štruklje. Neki kmet, ki je bil slisal o peklenščkovih moči, se mu je hotel prikupiti, pa je naročil ženi, naj mu kuha štruklje s smetano in ocvirki zabeljene. Zraven naj bo vselej še polica sladke črnine, s katero bo gospod v fraku zalival dobro jed. In res, peklenšček se je držal te hiše kot klop kože. Prebrisani gospodar je že začel naravno vrtili vanj, naj se mu na kakšno vižo oddolži za drago in dobro jed. Ker zelencu ni dišalo, da bi začel zopet natepati fižol in zelje, sta se pogodila: Kmet ga bo še naprej tako hranil, peklenšček pa bo poskrbel, da bodo njegova polja dvojno rodila. Besedo sta oba držala. Ko je o svetem Jakobu toča klesala in neumiljeno cefrala po poljih in vinogradih, da so ljudje jokali in žgali žegan les, pa ni vse skupaj nič pomagalo, je oni kmet zadovoljen gledal na svojo njivo, kjer je stala kot protje visoka in zastavna pšenica. So sedje so v bornih vozličkih spravljali domov uničeno žito, ki bo le za steljo živini. Pri »peklenškem gruntarju« pa so cele dni prepevale na njivi ža-

njice. Zvečer je vreščala harmonika, podnice so škripale in hiša se je tresla od prešernega smeha in vpitja. Tudi peklenšček je bil zraven, posebno rad je plesal polko, divjo in neskončno, da so postavna dekleta omahovala v njegovih na videz šibkih rokah. Kadar je udaril ob tla, se je hiša zamajala in po žveplu je zasmrdelo. Težki vozovi, visoko naloženi z bogato pšenico, so se majali proti kozolcu dvojniki. »Se v kopah jo bo treba pustiti,« je razmišljal gospodar, vesel obilne letine.

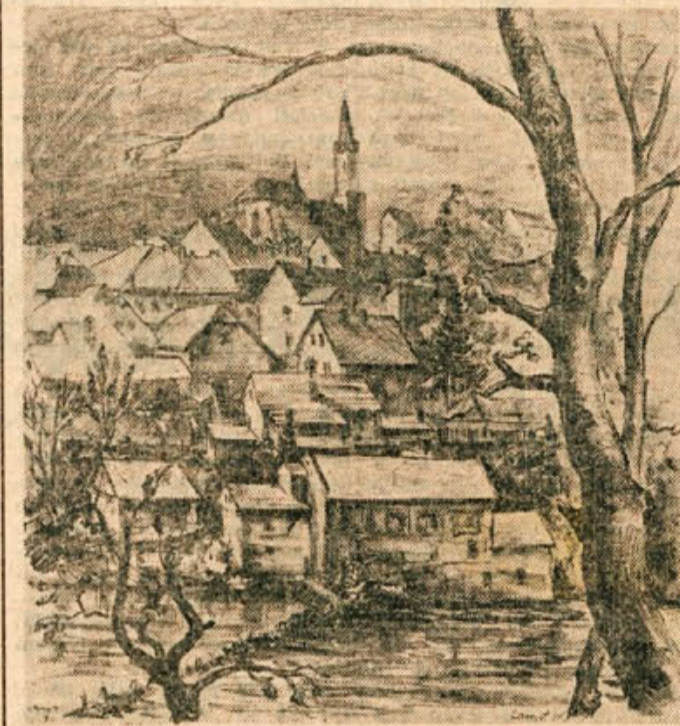
Ko so peljali domov zadnji voz, ki je bil posebno naložen, se je zgodila nesreča. Strmina je bila precejšnja, konji so se napejali, da jim je silina silila iz gobcev, pa vse zastoj, niso mogli potegniti. Moški so važno hodili okoli voza, se posvetovavali, zraven pa hudo kleli in pretepali živali. Slednjič so se uprli v voz, hlapec je znova udaril po konjih, ojnice so se pretrgale, voz je zdrknil nazaj, povallil hlapca in se ustavil pod klancem. Vsi so bili zmedeni, močili so hlapcu razbito glavo, tam spodaj pa se je peklenšček, ki je bil videti kot dvanajstleten deček, uprl v lojtrnico in dvignil voz. Potlej je prijel za trikel in počasi vlekel po bregu navzgor. Ljudje so kar zijali. Gospodarju je šlo mrzlo po hrbtu, kajti tukaj je hudič jasno pokazal, da so njegovi krempjji tisti, ki mu varujejo polje. Sram ga je bilo, da bi se najraje v zemljo vdrl. Sklenil je, da bo dal vragu vedeti, da mu ni prav, če tako pred ljudmi razkazuje svoje

Za južino je zelenec dobil fižol in polico kislega mošta. Razžejal se je in vpil: »Le kaj si upaš, reva krščanska! Mar sem ti zato odgnal točo in napravil dvakratno letino, da me pitaš s tem bobom, kaj?« Zagnal je skledo od sebe, sicočil na noge in požugal kmetu: »Drevi pridi v boršt, pa se bova pomenila!« Kmet in žena sta s strahom ugibala, kaj bo. Žena se je bala: »Zahteval bo več, ne bo zadovoljen s štruklji in črnino. Kokoši mu bom morala klati in bel kruh peči. Lahko pa nam pripravijo kakšno hudo nesrečo.«

»Otroke nama bo vzel, kaj. Manjka se mu jih!« jo je podražil mož, ki ga je vse skupaj pošteno skrbelo, pa se je hotel napraviti, kot da vse skupaj nič ni. »Ne pregreši se,« je zavekala žena, »kaj ne veš, da je Janez pripovedoval, da hodi hudič zato po svetu, da duše zbira.« Zvečer, ko je mesec priplaval izza Gorjancev, se je kmet

s težko dušo odpravil v gozd k breznu. Tam ga je čakal vrag. Povedal mu je, da tisti štruklji niso bili toliko vredni, kolikor je storil za njegove njive. Pa nič ne stri, se bosta že pomenila, da bo za oba prav. Sladko je nadaljeval: »Veliko družino imaš, ki ti dela skroin sive lase. Z otroki je povsod križ, večji so vsaj za kakšno rabo, z majhnimi pa je sama izguba. Zato sem mislil, da ti bom najbolj ustregel in mi boš najceneje povrnil svoj dolg, če mi daš Lojzeta.«

Kmeta je stisnilo pri srcu: »Kako daleč me je prignala la-

Vlado Lamut: Pogled na Novo mesto

komnost. Tudi drugi žive brez hudičeve pomoči, čeprav slabše kakor jaz. Sedaj bom pa še dve duši zapravil, svojo in otrokovo.«

Čez nekaj dni se je vrag spet pojavil v hiši. Medtem je kmet nekaj iztuhtal. Delal je prijazen obraz, potrpejpal zelence po rami in rekel: »Takole sem sklenil. Kar stavila bova, pa ne bo treba, da bi se jezila druga na druga: če boš naredil jez čez Krko, preden bo mežnar dan zavznil, boš ti imel Lojzeta, jaz pa se bom pod nosom obrisal. Če pa jezu ne boš zvalil skupaj do dneva, boš ti za vedno pobral sila in kopita in odšel prazen od naše hiše.« Peklenšček je zablisikal z očmi, zacepetal z nogami, stisnil kme-

delavca, zakaj presenetljivo hitro je nastajal jez. Samo še nekaj kamnov in jez bo gotov, on bo izgubil stavo in... Tudi vrag je čutil, da mu bije zadnja ura, zato si je zavallil na hrbet ogromno skalo, s katero bo zamašil še poslednji prehod. Ravno do brega jo je prinesel, ko se je pri fari oglašil jutranji zvon. Od jez je zakrtil in se napel, da so se kosmati hrbet in krempjji zarezali v skalo, ki jo je odvrget tik Krke. Peklenški vetrovi so zamajali gozd in v tistem pošastnem pišu je zmanjkalo tudi vruga in njegovih pomočnikov. Za spomin so ostali: skala na bregu, odprtina pri novomeškem jez, ki je nihče ne more zadelati, in ime. Vas se je namreč dolgo imenovala Vragovo, tista hosta, kjer se je vrag sprehajal, pa Vragov log. Gotovo je bil kdo nevoščljiv za tako lepo ime in je tako dolgo rovaril, da je tisti »v« odpadel, danes pa imamo čisto pošteni imeni: Ragov log in Ragovo.

LEPOSLOVJE

Jože Primc:

NA SEJEM

SLIKA IZ PREDVOJNE

Majhen pogreb se vije po mestnih ulicah proti sejmišču. Spredej gre sključeno ded, opirajoč se na svojo skrivljeno palico, s starim klobukom, ponošenim površnikom in stokrat zakrpanimi hlačami. Zveči tobak in pijuje rjavo brozgo po mestnem tlaku. Na vrvi vleče kravo. Zada pa gre vnuk in jo poganja. Na glavi ima pomečkan, zamazan in preluknjan klobuk. Bos je. Na njem visijo hlače, ki niso ne dolge ne kratke in hlačinice so na koncu oguljene. S palico poganja kravo in radovedno opazuje velike mestne hiše.

Mestni paglavci se ozirajo za njima in vpijejo: »Kmetavs, kmetavs!«

Vnuk jih pogleda postrani in nehote udari kravo, da bi stopila hitreje. Lepo običeni in lepo rejeni mestni paglavci pa vpijejo: »Kmetavs, kmetavs!«

Ded vleče kravo, vnuk jo poganja, nekje izz okna lepe mestne hiše pa odmevajo zvoki angleškega valčka.

Ded pa žene kravo napredaj. Davke je treba plačati. Drugače pridejo rubit financarji. Vleče kravo, ki se upira in vnuk jo poganja. Vse tri pa poganjajo davki, poganjajo jih mestni paglavci in poganja jih angleški valček.

Globoko sključeni ded žene napredaj kravo — del svojega srca. On ji je pomagal na svet, on jo je hranil. Prirasila mu je v srce, postala je del njega samega. Zdi se mu, da žene kosček svojega srca napredaj.

Vzredil je mnogo krav — vsako nekaj let. S kravami je meril čas. Kadar je govoril o svoji preteklosti, je rekel: »To je bilo takrat, ko smo imeli Sivko, to pa takrat, ko smo imeli Lisko.« Prodajal je krave, prodajal je kosčke svojega življenja.

Z denarjem, ki bo ostal, ko bo plačal davke, bo najstarejšemu vnuku kupil čevlje, a ta bo dal svoje, ki ga že tiščijo. mlajšemu bratu, če pa bo kaj ostalo mu bo kupil tudi obleko. Sam ne potrebuje ničesar. Star

je. Smrt bo kmalu prišla ponj. Kakšen litrček ga bo pa še vseeno spil, da bo laže prebolel kravo. Dobra mlekarica je bila. Otroci so imeli vedno dovolj mleka. Sam pa je bil zadovoljen s črno kavo. Da so bili le otroci stili. Sedaj pa bodo morali mleko jemati pri drugih ljudeh. Trdo je življenje.

Davki. Hudič naj jih vzame, kakor oni jemljejo kravo. Za te davke kupuje gospoda radijske aparate, da igrajo angleške valčke, ko žene on kravo prodajat. Z davki kupuje kralj orožje, s katerim mu bodo v vojski ubijali sinove in vnuke, porušili hišo in opustošili polja;

ŠALE

DVE O POSOJILIH

Dva sta vzela v hotelu skupno sobo, Francej in Jaka, študenta. Pa pravi Jaka:

»Ze spiš?«

»Se ne!« reče Francej.

»Posodi mi, če moreš, tisoč din!«

»Zdaj pa že!« reče Francej.

»Mi posodiš tisoč din,« reče drugič Jaka.

»Imam samo pet sto, pravi Francej.

»Saj je dobro, kar daj sem!«

»Kako dobro?«

»Saj mi jih dolguješ!«

V GOSTILNI

Gost: »Imate ihaha?«

Gostilničar: »Za kosilo?«

Gost: »Ne, za prevoz!«

OB SEMESTRU

»Oče, ali se znaš podpisati z zaprtimi očmi?«

»Veš da!«

»No, pa se podpiši na moje izpričevalo!«

URADNO POTRDILO

OLO... potrjuje, da je bila Nežka Potrpin zapostvena v občinski šivalnici, nakar se je razpustila.

NAPIS NA VRATIH KNJIŽNICE

Izposojevalnica: za knjige 6 din, za dijake 4 din

z davki gradijo zapore, v katere vtaknejo kmeta, če ne more plačati davkov.

Pogreb se vije po mestnih ulicah. Spredej gre sključeno ded in vleče kravo, ki jo poganja vnuk. Za njim vpijejo mestni paglavci; nekje z okna visoke mestne hiše pa odmevajo zvoki angleškega valčka.

Severin Šali:

Tri pastirice

Tri so pastirice pasle ovce tri na zeleni loki, kjer se slap iskri.

Crne je volkove bruhnil tuj brolg, z belimi čekani so prišli prek lok.

Trije so pastirji ustali iz oči, zvezde zasijale so jim iz oči.

Rog se je razlegnil, zadonel je glas: trop čuvajev zvestih vsul se je ko plaz.

Na zeleno loko skrile ovce tri; noč je v dan zorela, ko je boj divjal.

Tri so pastirice skrile ovce tri; v zarji je zardela treh pastirjev kri.

Zdravko Slaninik:

KAPLJICA

Okence kamre noč je zaprla, trtica moja, pojme umrla.

Grozdi v mraku so dišali, kot da jih zjutraj bodo obrali.

Trtica lepla vsa obledela, zame le solzo je še imela.

Kam, o le kam naj solzico denem, kmalu se jaz, kot ona, ovenem.

Belokranjska železolitarna Črnomelj

čestita za občinski praznik in se priporoča s svojimi proizvodi:

- trgovska litina
- sanitarna litina
- predmeti za kmetijstvo
- predmeti za splošno uporabo
- strojni odlitki iz sive litine in barvastih kovin

Zadružno trgovsko podjetje

ČRNOMELJ

čestita Belokranjcem za občinski praznik v Črnomlju

Kolektiv

RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA KANIŽARICA

iskreno čestita vsemu črnomeljskemu prebivalstvu za drugi občinski praznik

Okrajna zadružna zveza Črnomelj

čestita k občinskemu prazniku občine Črnomelj z željo za čimboljši razvoj kmetijstva in zadružništva!

čevljarsko podjetje

PLANINA

čestita k občinskemu prazniku odjemalcem, poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu občine Črnomelj!

Gostinsko podjetje

»GROZD« Črnomelj

čestita za drugi občinski praznik v Črnomlju!

Gostinsko podjetje Črnomelj

čestita za občinski praznik v Črnomlju!

„BELSAD“

Tovarna sadnih izdelkov Črnomelj

čestita Črnomeljčanom k njihovemu drugemu občinskemu prazniku!

Okrajni ljudski odbor Črnomelj Okrajni odbor SZDL Črnomelj Okrajni komite Zveze komunistov Črnomelj

čestitajo prebivalcem črnomlja k njihovemu drugemu občinskemu prazniku in jim želijo mnogo delovnih uspehov pri graditvi socializma!

Izdajatelj: Društvo belokranjskih študentov, Zveza visokošolcev kočevskega okraja, Klub dolenskih visokošolcev in Jurčičev akademski klub iz Stične. Uredja uredniški odbor. Odgovorni uredniki: Vinko Blatinik, Franci Stariha in Franc Klun. Naslov uredništva: Akademski kolegij, Titova cesta 52/a, Ljubljana. Tiska Tiskarna Slovenskega poročevalca, Rojnikplov ne vračamo.

IZHAJA KOT REDNA MESEČNA PRILOGA DOLENJSKEGA LISTA

Ljubljana, 11. februarja 1955

ŠT. 1

Dolenjski študent in dolensko družbeno življenje

Prva misel, ki jo hočem poudariti in katere usodne in trde resnosti se študentje vse premalo zavedamo je, da smo mi, dolenski visokošolci, otroci dolenske zemlje. To ne pomeni samo, da so naše domačije razsejane na bregovih Krke, na kočevskem krasu, pod Gorjanci in v dolenski metropoli sami, ampak predvsem, da smo študentje kot ljudje, ki poznamo najbolj v celoti in najgloblje vsi trdo pot dolenskega ljudstva skozi zgodovino, v znatni meri odgovorni za njegovo nadaljnjo pot v bodočnost in srečnejše življenje.

Ze po prvih stikih z znanostjo in življenjem smo spoznali, da nam Dolenjcem ni bila zgodovina še nikdar naklonjena. Dolenjskemu človeku so vsi zgodovinski, posebno pa še predprilski režimi zapirali pot v napredek. Znano dejstvo je, da je avstrijska štirinastrednica dolenskiemu podelila res potisnila svlačnik v roke, vendar pa je pričakal naš Dolenjec vsajsko Jugoslavijo le napol pismen. Z nizko proizvajalnostjo, pasivnostjo v kmetijstvu, brez industrije in močnih obrti in hkrati s tem brez razgledanega in organiziranega delavstva, so postali zaostalejši predeli Dolenjske steber preživetelega klerikalizma v Sloveniji. Toda vzporedno s tem so postala naprednejša področja Dolenjske kljub ekonomski in duhovni revščini dolenskega človeka, ki je stoletja tenila dolensko podelje, center in žarišče narodnoosvobodilnega gibanja. Medvojno odločilno sodelovanje dolenskega ljudstva pri zmagovalnem odporu proti vsemu staremu, smemo razlagati je kot revolucionarni izraz stoletnega hrepenenja zdravega, ponosnega in delovnega Dolenjca po svobodi. Maršakeri študent si še danes ne zna razlagati svoje pokrajinske pripadnosti Dolenjski. Razumljivo. Nikdar v slovenski zgodovini doslej ni slovenski izobrazbeno služilo neposredno ljudstvu, ampak je zaradi svojega negotovega družbenega položaja prodajalo znanje in sposobnosti v tedaj gospodujočem kapitalističnem družbenem ustroju kapitalu, ki ga je po svoji volji razmeščal tja, kjer mu je prinačal večje koristi. Kapitalistični red je z uspehom zatiral mlademu izobrazbenstvu ideale o svobodi, enakopravnosti, o narodnem napredku in je tudi intelektualce, ki so ga štillili, zagovarjali in opravljivali, bogato plačeval.

Tako je del slovenskega izobrazbenstva v svojem hlapčevstvu predvojnemu režimu moralno vse bolj propadal in skrbel le za svoje trenutne materialne koristi. Zato ni čudno, da je naš preprosti človek izobrazbenstvo sovražil prav tako kot velebrtno in industrijsko gospodo. Na Dolenjskem so znani primeri, da je del inteligence izkoristil sleherno priložnost obogatiti se na račun nevednosti in slabosti dolenskega človeka. Del novomeških advokatov si je napravil lepa imetja in imel v lasti številna zapravdana kmečka gospodarstva. Zato ni čudno, da si mlado povojno izobrazbenstvo, ki je po predvojnem kompromitirano kot staa, tako težko utira pot med dolensko ljudstvo. Vsa ta dejstva moramo poznati, ko sprejemamo trdo resnico, da smo otroci enega najbolj zaostalih predelov slovenske zemlje. S to resnico pa sprejmemo tudi velike dolžnosti.

Letos maja bomo praznovali deseto obletnico, odkar je osvoboditev in zrušitev kapitalističnega reda sprostil pri delovnih ljudeh naše države nesluhne množice delovne energije. Gospodarske in politične zmage dolovnega ljudstva so narekivale vrsto družbenih sprememb, ki jih še naša elastična zakonodaja težko sprosti formuli. Kratka pot našega družbenega življenja po osvoboditvi je ta: najprej smo obnovili domovino, razstili kapitaliste in s tem spremenili proizvajalne odnose ter s petletnim planom prešli v načrtno proizvodnjo, usmerjeno po državni upravi. Ko so dozoreli družbeni pogoji, smo v boju proti birokratizaciji v letu 1951 prepustili delovnim kolektivom podjetja in upravljanje. Delavsko samoupravljanje se tako v našem družbenem življenju vse bolj uveljavlja in pomenja enega največjih uspehov naše poti v socializem. Pogled v bodočnost nam pove, da bo jemalo državnemu aparatu iz rok vse več družbenih funkcij ljudstvo. Vso to razvojno pot naše sodobne družbe sem orisal zato, ker lahko le ob teh dejstvih govorimo o vlogi dolenskega študenta v dolenskem družbenem življenju.

Tudi Dolenjska je doživela po vojni pomembne družbene spremembe. Tako smo mi študentje po svoji izobrazbi in stanovski pripadnosti rezultat dolenskega družbenega in ne nazadnje prav novomeškega prosvetnega življenja. Nizke proizvajalne sile

omogočajo na Dolenjskem študentje vedno v pretežni meri otrokom uradniških družin. Posledica pasivnosti kmečkih predelov je, da študirata iz tako obsežne pokrajine, kakor je Suha krajina, menda le dva študenta. Ze pomanjkljiva statistika članov dolenskega kluba visokošolcev preteklih dveh let, je odkrila zanimive rezultate: nad 50% dolenskih visokošolcev je iz uradniških družin, okrog 20% iz podeželja, šele ostali odstotki predstavljajo delavsko študirajočo mladino. Vse, kakor bo ena naših važnih nalog, da bomo našli pot, kako omogočiti vsem slojem enake možnosti za študij na univerzi.

Brez dvoma mora biti poleg študija naša prva skrb, da bomo odpravili iz predprilskih časov podedovano nezaupanje delovnega človeka v izobrazbenstvo, če hočemo uspešno posegati v dolensko družbeno življenje. Povojno izobrazbenstvo raste še vedno iz mestnih uradniških družin, zato moramo najti pot, po kateri bomo podrl sid me med mestom in deželo. To je ena najvažnejših, če ne sploh najvažnejša naloga, ki raste

vzporedno z nastajanjem novih oblik družbenega udejstvovanja, z nastajanjem in rastjo komun. Ze znano dejstvo je, da bodo pomenile komune zamek družbenih organizacij v bodoči komunistični družbi. V začetku svojega obstoja bo komuna predvsem gospodarska, hkrati s tem pa tudi kulturna in politična, skratka družbena celota, v kateri se bodo z gospodarsko uspešnostjo vse bolj reševala nasprotja med pokrajini, deželo in mestom in se bodo z večjo proizvajalnostjo in bogatejšo izobrazbo vseh slojev že začela reševati nasprotja med umskim in fizičnim delom. Zato je naša dolžnost, dolžnost dolenskih visokošolcev, da v zvezi z nastajanjem dolenskih komun po svojih zmognostih in sposobnostih že danes pomagamo reševati ta nasprotja, predvsem pa, da se dolenskiemu delovnemu človeku predstavimo kot novo socialistično izobrazbenstvo, ki se v celoti zaveda svojih dolžnosti v porajajoči se socialistični družbi. Da bomo sposobni to narediti, se moramo v Klubu dolenskih visokošolcev utrditi kot napredna politična organizacija, v kateri imajo prostor res samo delavni člani. Klub dolenskih visokošolcev bo šele našo kot napredna politična organizacija osnoval in usmerjal raznovrstne de-

javnosti študentskega družbenega življenja.

S temi besedami, ki niso podale vse dejavnosti kluba, ampak so imele predvsem namen določiti dolenskim visokošolcem mesto v dolenskem javnem življenju, bi lahko članek zaključil, vendar hočem povedati, da prav naša povojna generacija Dolenjski Ze nekaj pomeni. Sami se največkrat niti ne zavedamo, da že posegamo v življenje, sicer največkrat neopazno in neorganizirano, tiho, a vendar uspešno. Tako so na primer trije odbojčki novomeškega Partizana, ki se je letos uvrstil v zvezno ligo, študentje. Tudi najmočnejši šahisti Dolenjske, nekateri dobri fizikturniki in glasbeniki, so študentje. Dolenjski študentje se živo zanimajo tudi za gospodarsko problematiko svojega okraja. To potrjuje med drugim seminarška naloga našega člana Rudija Pletič o agresivnosti analizi Regre vasi pri Novem mestu.

Vsekakor pa je naša naloga čim bolj se približati delavnim dolenskim ljudem, prisluhniti njihovim skrbem, jim v svojih znanjem pomagati iz zaostalosti, in ne samo za denar, ampak predvsem iz ljubezni do zaostale dolenske zemlje delati za lepše življenje dolenskega človeka! Vinko Blatinik.

Slovenska narodna pesem in Akademski pevski zbor

Na Dolenjskem je ime Akademski pevski zbor ljubljanske univerze že zelo znano. Z lanskoletnjim gostovanjem v Dobropoljuh, Ribnici in Kočevju si je s svojimi uhočeni pridobil dokaj občudovalce med najbolj preprostimi kmeti in delavci; enako z nastopom v Novem mestu, kjer so ljudje takoj po koncertu izrazili željo, da bi z veseljem in užitekoma še enkrat poslušali te ljubljanske študente. Popolnoma razumljivo. Zakaj? Še ne izvajanih umetnih predelavah so ljudem zazveneli že znani napevi in mnogokateremu ušesu so se odkrile lepote, ki jih je v preprosti pesmi poprej morda prezrl.

Tako je Akademski pevski zbor tudi to pot pripravil koncert (24. jan. v Unionski dvorani) narodne pesmi v umetni predelavi. Kdor ga je imel priliko poslušati, se mu je brez dvoma globoko vtisnil v spomin.

Od rahlo se zibajoče pesmi »Po jezeru«, ki na koncu zdaj v en sam mogočen akord in ki nas trdno prepriča da »sinoivi Slave smos«, preko zvitega in na koncu osramočenega »Kranjčičouga Jurjica« (dolenjska), nežne, lirčne koroske pesmi »So še ročice u hartelnu zavovale« in bahave »Ribniške« in vsem dobro znane »Čukove ženitve« do »Prleške«, so pevec APZ pod skrbno in veščo roko dirigenta prof. Radovana Gobca, zapeli osemnajst slovenskih narodnih pesmi, različnih po vsebinski, ritmični in melodični strukturi, vzetih iz vseh predelov Slovenije.

Vprašamo se, zakaj so izbrali prav narodno pesem, ko pa je ponekod že na podeželju — da o mestu ne govorim — bolj »moderna« skakati ob plehkih in snovih taktih sambe, kot lepo plesati ob zvokih domače polke. Morda zaradi tega, ker je narodna pesem vredna, da jo neprestano jemljemo iz neizčrpne ljudske zakladnice, da jo objuhamo in približujemo tistim, ki se jim je že bolj ali manj odmaknila v svoji lepoti.

Morda je vzrok za izbiro narodne pesmi prav enostaven: večno mlada in lepa, šegava in ganljiva, fantovsko prešerno in deklislo vabljliva in jo zato radi poslušamo.

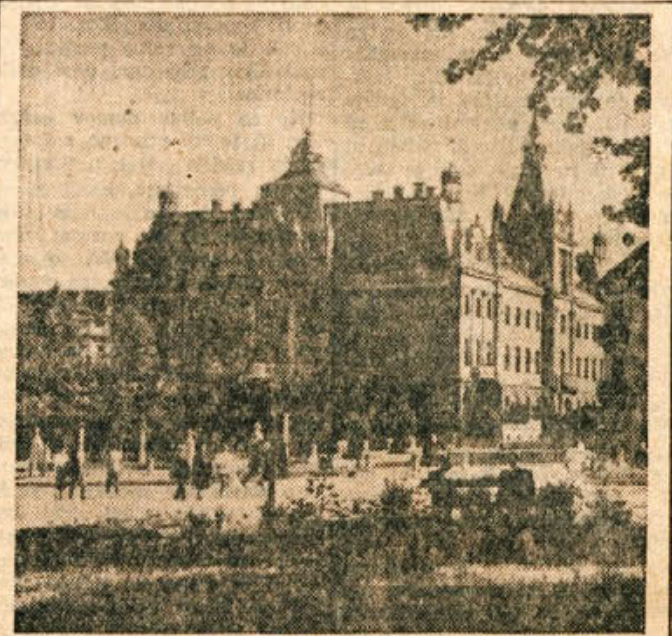
Naj bo že kakor koli — eno je gotovo: slovenska narodna pesem ima svoje korenine že

prav v dobi naselitve naših prednikov. Cvetela in razvijala se je pri kmečkem sloju, pri podložnikih, tlačanih in ti so jo iz roda v rod po ustnem izročilu ohranili prav do današnjega dne. Spremljala je preprostega človeka in ga ponekod še spremlja od zibelke do groba. In tako nam je v svojem tisočletnem razvoju pustila veran dokument ne samo o vsakdanjem delu in življenju slovenskega človeka, temveč tudi o važnih socialnih, političnih, kulturnih in zgodovinskih dejstvih. — Prav gotovo je tudi v tem vzrok, da si je APZ za svoj novi letošnji koncert izbral ljudsko pesem. S svojimi gostovanji, ki jih ima v programu, bo nedvomno žel velike uspehe, kar mu mi vsi iskreno želimo.

Sport in študentie

Sport je področje, kjer se udejstvuje predvsem mladina. Tudi študent se hoče po napornem študiju razgibati in razvedriti. Sport mu vse to nudi v veliki meri in zato ni čudno, če najdemo med temeni naših najboljših športnikov veliko število študentov. V nekaterih športnih panogah študentje skoraj popolnoma prevladujemo. Če se ozremo po posameznih panogah športa, opazimo, da sta na pr. košarka in odbojka panogi, kjer krasno študentje največ besede. Za osvetitev naj navedem, da tvorijo ogroditve državne košarske reprezentance ravno študentje. Podobno opazimo tudi v odbojki, posebno v naši republiki, kjer bi republikanska reprezentanca teknovala lahko tudi pod imenom reprezentance ljubljanske univerze. Pa ne samo v odbojki in košarki, tudi v nogometu (posebno v ostalih republikah), atletiki, namiznem tenisu in drugod je tako. Drugače pa je z smotnostjo udejstvovanja študentov v športu.

Ena izmed ugotovitev ustanovnega občnega zbora centralnega akademskega športnega društva Olimpije je bila, da se v športu udejstvujejo le posamezniki, medtem ko je večina študentov izven telesnovzgojnih in športnih društev. Študentje, ki so je v srednjih šolah imeli redne ure telesne vzgoje, so sedaj prepučeni samam sebi. Statistika je pokazala tole sliko: le 20% študentov je vključenih v športna društva in športna društva, ostali pa se športno ne udeležujejo. Od teh 20% aktivnih je le 10% vključenih v akademsko športna društva, ostala polovica pa je v TVD »Partizani« in ostalih športnih klubih. Podobno sliko je pokazala tudi anketa na beogradskei univerzi, le da so tam za nekaj procentov na boljšem. Kako bi se to stanje izboljšalo? Rešitev je težko najti. V Beogradu so predlagali obvezen pouk telesne vzgoje na univerzi. Predlog je na vsak način dober, vendar težko izvedljiv. Kaka naj

Pogled na Univerzo v Ljubljani.

Dolenjski študentje se s to številko svojega glasila v tisku javnosti prvič strinjeno predstavljamo. Valovita in nerodovitna, do predkratkoga svešu skrita dolenska zemlja je dala slovenski zgodovini ljudi, ki bodo živeli v zavesti slovenskega naroda, dokler bo obstajal. V preteklosti je mlado izobrazbenstvo odhajalo študirat v tujino in navadno ni prihajalo več nazaj. Dolenjski zemlji v preteklosti izobrazenci po mnenju viadajotih režimov niso bili potrebni, ker so hoteli, da bi bila Dolenjska čim dlje zaostala in poslušna. Šele osvoboditev je omogočila Dolenjski gospodarski razvoj. V desetih letih se je Dolenjska tako preobrazila, da bi jo predvojni človek težko spoznal. Tudi izobrazbenstva danjše gimnazije in srednje šole vsako leto več. Višjo izobrazbo nam daje Ljubljana, kar pomeni, da smo v študijskem obdobju brez prave povezave z domačimi kraji. Zato nas vse premalo poznate in o nas čisto napačno mislite. Mnogi ne veste, da se študentje prav tako kot vi zanimamo za sleherno družbeno spremembo svoje ožje domovine Dolenjske, saj nas novi gospodarski razvoj vsako leto odločneje kliče nazaj. Dolenjska zemlja skriva v sebi neodkrita in še nesluhana naravna bogastva, ki jih bomo lahko izkoristili samo tako, da bomo pokazali do naše deželice pod Gorjanci in Kočevskim Rogom res pravo ljubezen in si pridobili vaše zaupanje.

Svoje glasilo »Dolenjski študent« izdajamo v želji, da bi zblížalo najprej vse študente Dolenjske, hkrati pa vam posredovalo naše skrbi in naše delo in naše znanje. Prav gotovo boste, dragi bralci, našli v našem listu precej začetniški napak in pomanjkljivosti, obljubljam pa, da se bomo trudili, seveda z vašo pomočjo, dvigniti kvaliteto našega glasila na čim višjo raven. K sodelovanju vabimo tudi vse bivše študente, prav tako pa bomo z veseljem objavljali prispevke srednješolcev.

Najlepše se zahvaljujemo Uredništvu in Upravi »Dolenjskega lista«, ki sta nas sprejela kot svojo prilogo in bosta delno križa tudi tiskarske stroške. Istocasno pa se tudi naprej zahvaljujemo vsem, ki nam bodo v bodoče na kakršenkoli način pomagali pri rednem izhajanju. UREDNIŠTVO

gre okoli 7000 študentov ljubljanske Univerze, ko vemo, da se posamezna športna društva nima jo dovolj prostorov in so maloštevilni gimnazijske telovadnice preobremenjene. Nove gradnje športnih objektov bi bile velika obremenitev družbenega plana. Predlog je sicer upoštevati vredno, vendar zahteva daljše priprave. Z uvedbo obvezne telesne vzgoje bi se res dvignila kvaliteta našega športa, toda zahtevala bi velike stroške.

In kako se udeležujejo v športu dolenski akademiki? Takoj povemo, da je na Dolenjskem stanje boljše, čeprav bi pričakovali obratno. Pri nas se je šele zadnja leta dvignila kvaliteta v posameznih panogah in z veseljem lahko ugotovimo, da smo ponekod dosegli in celo presegli razvitejša kraja v republikah. Odbojka na primer je v Novem mestu in tudi v drugih krajih Dolenjske že na visoki stopnji. Tako tudi atletika v Crncmju in namizni tenis v Kočevju. Razveseljuje je, da k temu veliko prispevajo akademiki in srednješolci, ki so v preostalih meri vključeni v telesno vzgojno, športna in šahovska društva. Res je tudi, da je precej študentov

izven omenjenih klubov in naloga klubov je, da pomagajo pri vključevanju svojih članov v taka društva, pa naj bodo v Ljubljani ali pa v domačem kraju.

Študentske športne igre, ki so bile lani privrkat prirejene v Novem mestu, naj pomenijo pregled dela akademskih klubov na športnem področju. Študentske športne igre naj bodo manifestacija zdravja in moči študentske mladine, dokaz, da študentje poznajo in se držimo znanega izreka: Zdrav duh v zdravem telesu! M. F.

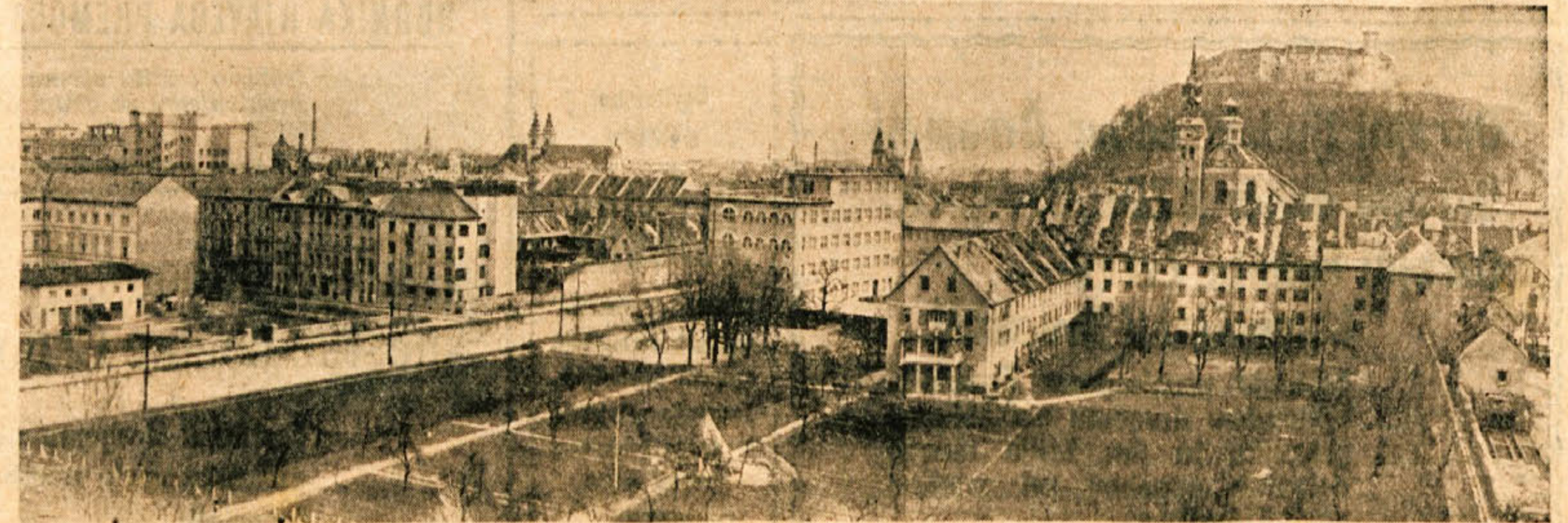
BRUCOVANJE

KLUB DOLENJSKIH VISOKOŠOLCEV PRIREJA DNE 12. FEBRUARJA V NOVI MESTU BRUCOVANJE ZA VSE ŠTUDENTE NOVOMEŠKEGA OKRAJA. — KRAJ BRUCOVANJA IN PRICETEK BODO PRAVOČASNO POSREDOVALI PLAKATI.

Jurčičev akademski klub

Na Dolenjskem so bili že trije študentski klubi, ko smo se lansko pomlad zbrali v Ljubljani študentje iz najbolj zapostavljenih krajev med Ljubljano in Novim mestom in ustanovili svoj lastni klub. Čeprav pozno, smo vendar bili v našem okraju med prvimi, ki smo začutili potrebo po lastni študentski organizaciji v domačem kraju. Teritorialno smo pri ustanavljanju mislili na zaključeno celoto. Da je ta obseg res utemeljen, potrjuje tudi dejstvo, da so pred nekaj tedni določili iste kraje bodoči komuni s sedežem v Ivančni gorici. Ti kraji so: Višnja gora, Stična, Sentvid, Veliki Gaber, Krka, Zagradec in Žužemberk. Torej klub sega tudi v okraj Novo mesto. Po navadi se študentski klubi imenujejo po središču delovnega področja. V našem primeru pa še ne moremo govoriti o kakem izrazitem središču, zato smo klub imenovali po našem najbolj znanem rojaku Josipu Jurčiču.

Jurčičev akademski klub (JAK) je pravzaprav šele v povojih. Doslej smo namreč naleteli na nerazumevanje pri našem okraju, ki se za delo študentov zelo malo zanima. Naš klub je menda edini, ki še ni dobil nobene podpore, čeprav so študentje ravno v naših krajih najbolj socialno ogroženi. Zato nas tudi tako malo študira. Upajmo pa, da se bo z ustanovitvijo komune v Stični stanje izboljšalo. Lani maja smo študentje organizirali uspeh nastop folklorne skupine »Kajuha« v Ivančni gorici in Sentvidu, letos pa

Pred nami se razgrinja Ljubljana, slovenska prestolnica in dom 7000 študentov. V tem največjem slovenskem mestu živi tudi 500 dolenskih visokošolcev. Ste kaj pomislili, kako? Ko vas bodo napotili opravki v Ljubljano, obiščite koga izmed nas. Našli ga boste za kupi knjig in zapiskov, kje visoko v podstrešni ali pa v tesni pritlični sobi pri študiju. Malokdo si lahko privoščil udobnejše stanovanje, kajti drago je in za študenta zato redko. Akademski kolegij in študentsko naselje sta vsako leto bolj natrpana, tako da so v oktobrskih in novembrskih nočeh, v začetnih mesecih življenja na univerzi postajne čakalnice polne. Potem se življenje nekako uredi: ljubljanske družine se še bolj stisnejo. Študentsko življenje je trdo, skromno, pogosto brez zajtrka ali večerje in brez udobnosti in zabav, ki jih lahko človek kupi za denar, a vendar polno resnega dela in globoke vere v bodočnost.

IZ NAŠIH KRAJEVI

Molk pri novomeškem gledališču

Gledališka skupina pri KD Dušan Jereb v Novem mestu nam je dala v začetku letošnje sezone dvojice lepih premier, katere je občinstvo sprejelo zelo toplo, ter tudi dalo vsestransko priznanje. Po večkratnem igranju Mladosti pred sodiščem pa je zapadlo gledališče v molk. Ta molk traja že dobri mesec pa vendar se ni nič slišati, da bi se pripravljali kako novo delo.

Novomeščani in okoličani prav radi prihajamo in zasledujemo delo svojega gledališča. Za svoj trud žanjemo vedno priznanje od strani gledalcev z napolnjenimi dvorano. Priznamo, da so vsi igralci vezani na svoje vsakodnevno delo po uradih, podjetjih itd., vendar smo prepričani, da se kljub tem napotim lahko še vedno kot do sedaj z ljubeznijo do igranja posvetijo kulturnemu delu. Kot gledalci bomo za dobro delo vedno zelo hvaležni, upamo pa, da bodo tudi na merodajnih mesih priskočili na pomoč.

Kaj delamo v Trebelnem

Na Trebelnem je bilo življenje precej časa bolj mrtvo. Zivahnje je postalo lani, zlasti z elektrifikacijo, ki je nekaj časa kar dobro napredovala. Potem pa se je skoraj vse ustavilo. Toda letos so spet pričeli delati. Transformator in drogovji za glavni vod Mokronog-Trebelno so že na mestu. Tudi napeljava v stranske vasi že trasi. Kmetje sami kopljajo jama za drogove in pripravljajo vse potrebno za hišne napeljave. Vse obeta, da bo tudi na Trebelnem že letos zasvetila elektrika in pometala petrolejke v staro šaro.

KZ tudi lepo napreduje. Pred nedavnimi so ustanovili več kmetijskih odsekov, tako živinorejski in vinogradniško-sudjarski, ki že kažejo velike uspehe.

Svojevrsno pa je vprašanje v zvezi s tečajem za nepismeno mladino. Te mladine je precej, zato so organizirali analifabetični tečaj, toda udeležbe ni bilo. Mnogi nočejo razumeti ljudske oblasti ki bljim rada pomagala. Eni baje pravijo, da jih je strah. Mislim, da bi moralo to vprašanje nacet predvsem mladinska organizacija. Vključila naj bi v tem tečaju mlade, ki privedla na pravo pot in jo vsestransko pomagala. Le tako bo mladinska organizacija pri nas imela uspehe in dosegla svoj cilj.

Ustanove, uradi, podjetja!

»FIMOMEHANIKA«

Bihar Josip, Novo mesto, Glavni trg 1.

Sprejema v popravilo pisalne, računske stroje in vsa v stroko spadajoča dela. Popravila vršimo hitro, strokovno in solidno.

Gasilci v Dolenji Stari vasi so dobili motorko

V lepi šentjernejški dolini pod Gorjanci stoji prijazna vas — Stara Dolenja vas. Kdor pride k nam, hitro opazi, da živijo vaščani v lepem prijateljstvu, zlasti pa, da si radi pomagajo. Lahko rečem, da ni človeka, ki ne bi z vsem srcem priskočil sosedu na pomoč v nesreči. Ni čudno, da so tudi naši gasilci tako delavni in požrtvovalni. Gasilska četa šteje 39 članov, čeprav je društvo še mlado. Člani niso samo fantje in moški, ampak tudi dekleta, vsi skupaj p so res delavni in prizadevni, ne ustrašijo se ne djalave ne nevarnosti, če je treba pomagati in reševati. Brizgalo so imeli dokaj slabo; gonili so jo morali z rokami in vtilivati zelo vanjo. To je bilo ob požarih zelo težko delo. In

vendar so gasilci iz naše vasi pri mnogih požarih bili prvi na mestu in tudi prvi gasili. To je gotovo vredno hvale.

Za nagrado, vsekakor zasluženo, so naši gasilci zdaj dobili motorko brizgalo. Kolikor bo njihovi moči, bodo z veseljem plivali. Motorko so si že tako dolgo želeli, zato so jo sprejeli s silnim veseljem. Vsa vas jo je počakala pred gasilskim domom. Prispela sta jo poveljnik OGZ in sektorski poveljnik. Zbranim gasilcem in vaščanom je govoril poveljnik OGZ tov. Misigoj. Po hvallji je gasilsko društvo in mo krolit motorko z željo, da bodo tudi poslej tako aktivni in požrtvovalni. Delo naših gasilcev bo zdaj še bolj uspešno. F.

Podturenčani na Gor. Sušicah

V nedeljo 30. januarja, je pri nas gostovala igralska družina iz Podturna z igro v treh dejanjih »Jurij Tepeček«. Dvornak zadržnega doma je bila nabito polna, čeprav smo igro že lani videli.

Kljub tesnemu prostoru na našem odru, so nam igralci doživeto podali za podedelke odre precej zahtevno delo. Gledalci so jih nagradili s smehom in ploskanjem. Najboljši kreaciji sta bila Jurij Tepeček in gospa Sotenville. Takih gostovanj si še želimo, ker so ljudje deležni res kulturnega razvedrila, med podedelki društvi pa vzbujata plemenito tekmovanje in jim daje novega zagona in vzpodbude pri kulturnem umeštvanju. R.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Kegljaški šport na Dolenjskem

Ze pred vojno so v Novem mestu gojili kegljaški šport, vendar manj sistematično in manj tanozično, kot se goji danes. V samem Novem mestu imamo 2 kegljaški odseki, ki sta v celoti v delovnih in celo v trenih kegljaških krožkih, saj tedensko po enkrat trenirata na njem 12 moških in 4 ženske ekipe. Na kegljaški Gradbenega podjetja Pionir pa se vežbajo v kegljanju člani kegljaškega društva Pionir, in sicer 2 moški in 1 ženska ekipa ter člani dveh moških in enega ženskega krožka kegljaškega društva Železnikar.

Svoj kegljaški krožek imajo tudi člani JLA, vendar v delovnih dneh zaradi zasedbe kegljaškega ne morejo vaditi. Mnogo imamo v Novem mestu še zanimanja za ta šport, toda v aktivno umeštvanje ne moremo vključiti novih članov zaradi stalne zasedenosti kegliške. Veliko bi bilo v tem pogledu pomagano, če bi se dokončalo že na pol dograjeno 2-stezno kegljašnice pri Vrhnovniku. Pri tej gradnji bi 50 kegljašev Novega mesta ugodno nudilo svojo pomoč, ker si želijo poleg svojega dela tudi zdravo razvedrilo.

Pohvalno se moramo izraziti še posebno o ženskem kegljaškem umeštvovanju, ki ga gojijo v istih krožkih gospodinj, uslužbenke, delnice in stariše tovarniške. Nekjer v republikih do danes še niso v aktivno kegljanje vključili toliko članice, kot prav v Novem mestu.

Za sistematično in koordinirano športno delo na tem poprišču skrbi Kegljaški center v Novem mestu. Večkrat organizira zborovanja mesta in okolice. Zadnje čase je bilo tako zborovanje v Sindikalnem domu 7. XII. 1954, katero je vodil predsednik Centra tov. Perc Zvonca. Tu je bilo poleg drugih ugotovljenih nekaj nesportnih gest posameznih kegljašev. Čeprav te nepravilnosti niso bile napravljene, so jih kegljaški kritizirali, krivci pa izrazili, da jih sami želijo izpopolniti.

Na tem zborovanju je bilo ugotovljeno, da so vsi člani kegljaških društev tudi člani SZDL, da gojijo ta šport na pravilni športni podlagi, raziniranejši kegljaši pomagajo manj izvežbanim posameznikom in celotnim krožkom izboljšati napredek. Pripravljani pa so enotno pomagati tudi našim ljudski oblasti pri gradnji socialistične domovine.

Poleg zgoraj omenjenega dela se vidi pravilna organizacija Kegjaškega centra v Novem mestu. V tem, da je začel razvijati kegljaško športno umeštvanje tudi izven Novega mesta. Zadnje čase je ustanovljeno kegljaško društvo v Dol. Toplicah. To društvo je imelo 21. 1954 otvoritev novega kegliškega obena, pa tudi svoj ustanovni občni zbor. To najmlajše društvo Kegjaškega

centra Novo mesto je že pokazalo svoje uspehe. Do danes imamo ustanovljene 3 moške in 1 žensko ekipo, ustanovljena pa se že tudi ekipa v Strazi, katera bo priključena društvu v Dol. Toplicah. V nedeljo je izvedlo prvenstveno tekmovanje društva. Zmagal je kegljaški krožek Met, drugo pleširani je bil KK Gordar, tretji pa KK Rog. Tudi žene v Dol. Toplicah so imele tekmovanje, iz katerega je bilo razvidno, da pravilno razumejo ta šport.

Na njihovem društvenem prvenstvu so bili najboljši v moških ekipah tov. Fink Ignac, Gril Jože in Zupane Drago. Pri ženskih

O delu okrajne zveze Partizana v Novem mestu

Zlenski čas naša telesna vzgojna društva navadno izkoriščajo za točen pregled in obračun svojega dela, za snovanje novih delovnih načrtov in podobno. Tudi naši odbor okrajne zveze se je pred kratkim nedeljo sestal z namenom, da razpravi in sklepa o društvenih običnih zborih, o pokrajinskem zletu v Celju, dalje o svoji skupščini, o okrajnem nastopu, pa tudi o administraciji in statistiki pri društvih.

Med prvimi so opravila svoje obične zbere društva v Mirni peči, Otočcu, Zuzemberku in Trebnjem. Sploh je opaziti, da so prav ta društva zelo delavna, še vedno pa se jim ni posredilo v svoje vrste zajeti vse mladine. Tako so bila na običnem zboru v Otočcu večinsko imena le starejši člani. Tudi mladina v Trebnjem nikakor ne more najti v večji meri poti v telovadnico. Društva v Mirni peči primanjkuje telovadnega orodja, medtem ko je v tem oziru Trebnje dosti na boljšem. V tečaj za vodnike bo poslal Partizan v Mirni peči enega tečajnika, Otočec pa dva. Do tedaj pa do društva v Otočcu tedensko obiskoval okrajni inštruktor Okrajna zveza je tudi odobril priložen zvezek za nujno popravilo telovadnega doma v Otočcu tedensko obiskoval okrajni središč v kraju samem.

Svoj občni zbor je imel že tudi Partizan v Zuzemberku, vendar samo do volitev, ker je predlaga, da bi bile volitve na po-novnem običnem zboru, na katerem se bosta krajevni KUD in Partizan združila v enotno društvo. Tako združitve sta do sedaj izvedla že KUD in Partizan v Otočcu in ne moremo reči, da brez uspehov.

Med tednom bo izveden občni zbor v Dol. Toplicah, do konca meseca pa še v Mokronogu, Šentjernej in na Mirni Partizan. Novo mesto je za občni zbor že vse pripravil, le pri sestavi kandidatne liste je naletel na nekatere težave, ki pa jih bo v najkrajšem času uspešno prebrodil. Partizan v Senarju se ne more razmahati in je vprašanje običnega zbora še odprto. Po vsej verjetnosti pa bo

Še letos ustanovljeno novo društvo v Skočjanu

Pokrajinskega zleta, ki bo 29. maja v Celju, se bo okrajna zveza udeležila z nad 50 telovadci. Tako vsaj kaže približni predračun, zelo verjetno pa bo to število še daleč preokrajeno. V tem pogledu so posamezna društva že sprejela osnovne obveze. Sicer imajo društva, pa tudi okrajna zveza, nekaj krojev še od lanskega leta, ki jih bodo razdelili v Ljubljani vendar to ne bo zadostovalo. Zato naj društva že sedaj pokrenejo akcije za nabavo krojev, za katere bo blago na razpolago po znanih cenah.

Kot predpripravo za pokrajinski zlet bo okrajna zveza priredila 22. maja okrajni zlet v Novem mestu v okviru proslav desetletnice osvoboditve.

Okrajno prvenstvo v mnogobojju bo 15. maja v Trebnjem, kjer bo tedaj v proslavo občinskega praznika tudi telovadni nastop. Najbolje ocenjena društva se bodo nato udeležila pokrajinskega prvenstva, ki bo ob priliki pokrajinskega zleta v Celju.

Ker nas loči od teh prireditelj pravzaprav le kratki rok, je treba s predprijavo hitreje. Redna pedelava zletnih vaj bo obvezna za vse vodnike v nedeljo, 13. februarja v Novem mestu.

Skupščina okrajne zveze bo v nedeljo, 27. marca v Novem mestu, katere naj se udeležijo vsi zastopniki svojih društev predsedniki, tajniki, načelniki in nametnece.

Kakor že večkrat, tako se tudi sedaj ponovno opozarjajo vsa društva, da redno pošiljajo okrajni zvezi mesečna statistična poročila. Na ta način si bodo ustvarila pregled nad svojim delom, z rednim poročanjem pa bo o delu vsakega društva v obliki vsakega meseca, kar je za republiko zvezo. Na dopise okrajne zveze naj društva odgovarjajo v vsakem primeru, tudi če morajo poročati negativno.

Republiški tekem v smučanju, ki bodo na Pohorju, se po sklepu okrajne zveze udeležijo smučarji Novega mesta in Trebnja.

Izpred sodišča

Za grdo obrekovanje 3000 din

Joževa Srovin iz Malenske vasi pri Mirni peči se je zagovarjala pred sodiščem, ker je grdo obrekovala sedaj že pokojno sosedovo hčerko S. J. Še dokler je bila slednja živa, je govorila o njej, da je noseča. Med drugim naj bi to

tudi vplivalo na S. J. da je šla prostovoljno v smrt. Po več razpravah je okrajno sodišče v Novem mestu spoznalo Srovino krivo obrekovanje in jo obsodilo na 3000 din kazni, plačilo stroškov in 300 din povprečnine. Proti sodbi okrajnega sodišča se je Srovino pritožila, vendar je okrajno sodišče potrdilo višino kazni, ki jo je izreklo okrajno sodišče. V primum neizterljivosti se ji kazneni spremini v 15 dni zapora.

Zensko je povozil

Franc Lesar, kmečki delavec iz Vinic pri Ribnici, je bil obtožen, da je z voznjo proti predpisom ogrožal varnost prometa s tem, da je pozimi lani z enovprežnimi samni podrl Marjeto Maršič. Ob tej priliki ji je konj stopil na roko in vsled tega so ji morali v bolnišnici odrezati mezinico. Lesar je bil pred senatom okrajnega sodišča Novo mesto obsojen na 6 mesecev zapora, pogojno za dobro enega leta. Plačati pa mora vse stroške, oškodovanki pa 10.000 din.

Podjetna šoferja - zase

Dragota Jordana in Martina Hočvarja, oba šoferja, trenutno brez zaposlitve, prej pa zaposlena pri avtoprometu v Novem mestu, je podjetje poslalo na vožnjo v Livno v Bosno. Tu sta s tovarnima avtomobila prevažala les za neko tamošnje podjetje. To je bilo avgusta lani. Tam sta ostala dva meseca in, kot sta sama priznala, nista bila slabo plačana, saj sta imela poleg provizije od prevoženega tonškega kilometra še dnevnic, tako da sta zaslužila okoli 30 tisoč din mesečno. Toda poleg vožnje za podjetje, sta opravljala vožnje tudi za svoj račun in žep. Jordan je tako še postrani s takimi vožnjami zoslužil v teh dveh mesecih okoli 67.000 din, Hočvar pa tudi nad 42.000 din. Podjetje je bilo oškodovano pri Jordana-ovih vožnjah v celoti za 57.750 din in pri Hočvarjevih za 73.500 din.

Ker imata oba za vzdrževati družini in sta še dokaj odkrito priznala krivdo, ter izrazila pripravljenost, da škodo poravnata, ju je sodišče obsodilo: Dragota Jordana na 4 mesece, Martina Hočvarja pa na tri mesece zapora. Poleg stroškov in povprečnine morata v celoti povrniti podjetju prizadeto škodo.

Mladinski časopis »Mladina« izhaja tedensko v Ljubljani. Na »Mladino« se lahko naročite v upravi »Mladine«, Ljubljana, Tomšičeva 9/II. — Naročnina: mesečno 40 din, tromesečna 120, polletna 240 in celoletna naročnina le 480 dinarjev!

DOLENJSKI OBVEŠČAVALEC

KINO Kino KRKA Novo mesto

Od 11. do 14. februarja: nemški film Luč ljubimi
Od 15. do 17. februarja: angleški film Smeš v traju

Kino Dolenjske toplice

12. in 13. februarja: švedski film Plesala je samo eno polstje

Kino Črnomelj

Od 15. do 16. februarja: Plačilo za strah
Od 17. do 20. februarja: Lidija Bailey

Kino Loški potok

13. in 14. februarja: Irena v zadregi

Potojuči kino Novo mesto

predvaja film »Vesna« s predfilmi: Barok v Ljubljani v petek 11. februarja ob 16 uri v Gaberju, ob 17.39 v Brusnicah, v soboto, 12. februarja, ob 16 v Prečni, ob 19.30 v Strazi, v nedeljo, 13. februarja, ob 14 v Bučki, ob 17 in 20 v Skočjanu. Film »La Malquerida« s predfilmi »Zastajene vode«:

v torek, 15. februarja, ob 19 v bolnici Novo mesto, ob 19 v Beli cerkvi,

v četrtek, 17. februarja, ob 19 za Malem Slatiniku.

Dežurna zdravniška služba

Do 14. februarja ima dežurna zdravniška služba dr. Spiljer Adolf. Dežurna zdravniška služba se začne ob 7 zjutraj in se zaključuje zadnji dan dežurstva ob 7 zjutraj.

Sejmi

V Skočjanu bo živinski in kramarski sejem v ponedeljek, dne 7. marca 1955. Sejem, ki je bil dolžen za kvartalni četrtletni odpadec.

MALI OGLASI

VINODRAB in zidnico na Vel. Ljubnu poci prodam. Sercejl Neža, Meniška vas 29, p. Dol. Toplice.

UGODNO PRODAM dober radio sprejemnik, Alojz Peskar, Račje selo, p. Trebnje.

ZAMENJAM družinsko enosobno stanovanje v Kranju za enakoga v Novem mestu. Naslov in upravi lista. (24)

KRASNO POSESTVO z vinogradom, lepo vinsko kletjo, večjim travnikom, gozdom in hišo z lepim vrtom ter gospodarskim poslopjem v Kostanjevici na Dolenjskem prodamo skupaj ali posamezne parcele. — Naslov v upravi lista.

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

Pretekli teden je bilo rojenih 14 dečkov in 16 deklic. Poročili so se: Ivanetič Franc, mehanik iz Novega mesta, in Smarček Marija, uslužbenka iz Regre vasi. Jaklič Alojz, delavec, in Novak Ana, kuh. pomoč., oba iz Dol. Straže. Kovčič Karol, krojaški pom. iz Novega mesta, in Lindič Pavla, šivilska pomoč. iz Prečne. Šinčič Marijan, žel. prometnik iz Novega mesta, in Fink Olga, uslužbenka iz Celnice. — Umrli so: Rozman Marija, otrok, 4 meseci, iz Zable vasi. Boidin Anton, vdovec, 54 let, iz Laz pri Krki. Pelko Jožefa, delavka, 37 let, iz Smarčinskih Toplic.

v Črnomlju

Od 22. januarja do 5. februarja sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Poročila sta se: Jankovič Jože, rudar iz Obrha, in Stukelj Franciška iz Dobljčke gore.

V KOČEVJU

Od 28. januarja do 5. februarja so bile rojene 3 deklice. Poročili so se: Pičler Jože, delavec, in Šilimec Ana, oba iz Oseka. Crnkovič Dragotin, lesosugar iz Borovnice in Merhar Stefanija, uslužbenka iz Kočevja. Sterk Matija, rudar iz Zeljne, in Debeljak Zožija, kuh. pom. iz Kočevja.

Loški potok

V januarju sta bila rojena dva dečka in ena deklica. Porok in smrti ni bilo.

V Ribnici

V januarju je bilo rojenih 5 dečkov in 6 deklic. Poročili so se: Perčič Ladislav, mizar iz Ribnice, in Campa Ivanka, gosp. pom. iz Slatinke. Tancik Jože, žični tkalec, in Kovač Dragica, uslužbenka, oba iz Ribnice. Hočvar Ivan, kmet iz Zapotoka, in Kozina Julka, gosp. pom. iz Sušja. Šiljič Anton, podoficer JLA, in Horvič Maria, gosp. pom., oba iz Ribnice. Baškovič Vladimir, gradb. tehnik iz Novega mesta, in Ogričnik Marija, učiteljica iz Otočca ob Krki. Kožar Leopold, zidar iz Koca, in Lovšek Marija, gosp. pom. iz Bukovice. Solča Mladin, oficir JLA, in Jezdič Mila, gosp. pomoč., oba iz Ribnice. Umrli so: Čanžek Franciška, upokojenka, 68 let, iz Ribnice. Duhovnik Marko, otrok 1 dan, iz Sušja. Duhovnik Marija, otrok, 4 ure, iz Sušja. Lovstik Franciška, gospodinja, 72 let, iz Sušja. Andoljšek Ivana, gospodinja, 80 let, iz Goriče vasi. Požar Marija, ulitkarica, 88 let, iz Sajeveca.

Iz novomeške poročnišnice

Pretekli teden so rodile: Hlebec Ana iz Gribelj pri Gradcu — dečka. Fličko Jožica iz Livlida pri Kočevju — deklico. Medved Ivana iz Celnice pri Trzinu — dečka. Rahajc Marja iz Grdu pri Vinici — dečka. Stikovac Anica iz Novega mesta — dečka. Grandič Anica iz Mirne peči — deklico. Kramar Albina iz Mirne — deklico. Radovinar Marija iz Gurgurja pri Metliki — deklico. Irt Milka iz Praproče pri Strazi — dečka. Kos Marija iz Potovrha pri N. m. — dečka. Madič Čuja iz Novega mesta — deklico. Vovk Slavka iz Sp. Mladetici — deklico. Iskra Ana iz Dol. Ajdovca — deklico. Lesar Matija iz Radenci pri Črnomlju — deklico. Zelenozek Slavka iz Pusedja pri Mokronogu — dečka. Virc Alojzja iz Mallega Kala pri Mirni peči — dečka. Judnič Neža iz Malin pri Semiču — dečka. Judeč Marija iz Gabrja pri Krškem — dečka. Vovko Franciška iz Mačkovec — dečka. Fabjan Ana iz Imela pri Mirni peči — dečka. Beje Marija iz Novega mesta — dečka. Srečnim mamcam čestitam!

Drobtine iz dolenjske POPOTNE MALHE

Je eden izmed njih nekaj manj kot bog boгова in se je vseeno potrudil in pokazal občinstvu smisel za rivalitetno bikoborbo. Naknadno sem zvedel, da se ta točka imenuje »kosplesalni derby«. Nastopajoče se lahko spozna tudi naslednji dan, po kumaram podobnih nosovih, kot je bilo to v gojenem primeru.

Deset letalcev je vstopalo v letalo in nekdo jih je vprašal, koliko je med njimi padalcev. Povedali so, da je eden, ostali pa so z njim, da ga ven vržejo. Tako so spravedlivi tudi črnomaljski športni ekipo, ki je šla na tekmo vanje v Zahodno Nemčijo. Šlo je šest športnikov pa še enkrat toliko nešportnikov. »Kaj bi ne šil, take prilike ni vsak dan,« so mi rekli, »šet za igralce, ostali za zijalce, vse za varčevanje z devizami,« so zaključili pojasnilo.

Včasih pripovedujemo o posebnostih Daljnega vzhoda, med katere spadajo tudi kulturne Gotovo pa malokdo ve, da imamo tako prometna sredstva tudi v Črnomlju. Otroške vlečne sile se je oni dan poslužili občinski denarnik in se dal na vozičku prevažati od birtije do oštarije in ob-

kulacija, kot je tista, da je žaga polnojarmerik pri njih tudi hudo potrebna, ker da tu je na prometnem kraju. To tudi jaz trdim, ker je to bila vsa leta, zlasti v času obveznega odkupa za pospeševanje črnega promenta z lesom. Z navadno venecijanko res ne bi mogel tega toliko narezati in razšvercati. Kar je res, je res.

Za živim hudičem, ki je oni dan zastupil naše lepe dolenjske kraje, so prišli sedaj spet strahovi, pravi pravcati strahovi. Samo pomislite, kaj je doživel bogu globoko vdani C. B. iz Vršnih sel, sicer pa 22-letni kruhojedec v socialistični službi. Ponoči je večkrat videl grozno veliko črno mačko. Takrat se je spomnil na sveti križ in ga tudi v velikem merilu napravil nad mačko. Kar nenakrat se je mačka prelevila v žensko, ki je sedela na kamnu, podprta s palico, ter mu zabikala, da o tem ne sme nikomur povedati. Najbrž je bila ta mačka kaka zakleta kraljičina in morda bo fant še srečen, če se ni preveč ustrašil, kaj se ve. Kaj pa mišliti, črna mačka, ženska in mlad fant, to ni, kar si bodi. Ni pa lepo od nje, da o tem klepetata, če mu je bilo zabikano, da mora molčati.

O ja, pa to ni edini čudež, ki se je dogodil pri nas v zadnjem času. Kaj takega, kot je videla mlada kuharica iz dijaškega doma v Dol. Toplicah V. S. ki je drugače tudi

bogaboječa dedke, tudi niso majni brki. Desetkrat zaporedoma se je ponoči posvetilo na pokopališču v Dolenjskih Toplicah, da je s ceste videla vse grobove, česar družarji pri soncu niti z voza ni videli. Pa taka svetloba, kot je sploh ni na svetu. Nevitni blisk da je navadna figa proti njej, tako je vsa goreče prestrašena pripravovala v strahu božjem. Zelo koristno bi bilo, da bi se ji enkrat posvetilo še v glavi, enako tudi vsem, ki takim čudovitim prividom verjamejo in jih napre-

večkrat slišal, da se dekletom, če gredo same ponoči po samotni, rado kaj prikaže in posveti kot še nikoli prej niti pozneje ne...

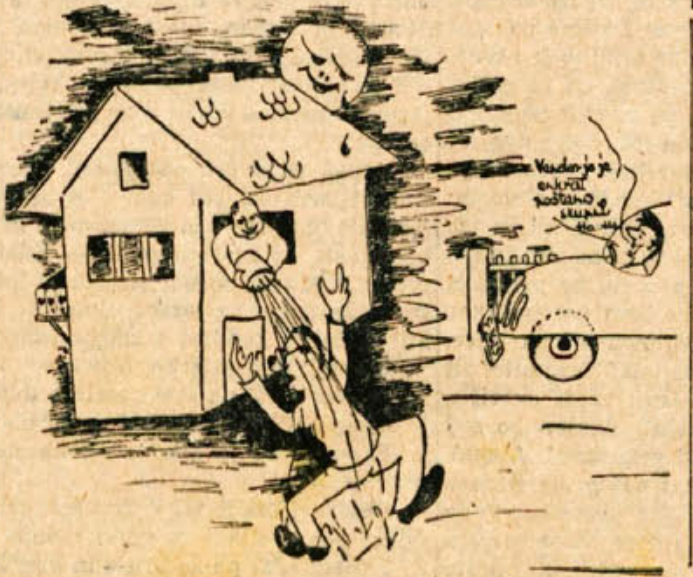
Nekateri prebivalci na Grmu v Novem mestu pa tudi ne pridejo iz heca, ki pa jih stane nekaj mirnega spanja. Kje je še sušec mesec, pa vendar mački na dveh nogah že mrjavkajo pod oknom, da je grdo. Morda bo poslej lepše, ko so mu z mrzlo vodo oprali vročo bučo, kot kaže slika.

Kegljaštvo je v Novem mestu menda najbolj razširjen

šport. Pa so bili člani prvačka povabljeni na prijateljsko srečanje v Bršljim. Objubili so, objubili, prišli pa ne. Prvi dan ni prišel nobeden, drugi dan pa dva, toda ne na tekmo vanje, pač pa sta prinesla opravičilo: člani da mnogo raje podirajo z očmi od sladkem vinu mlade učiteljice v hotelu, kot da bi s kroglimi podirali kegle na kegliški. Bi rekli, da so bolj občudovalni kavaleriji kot disciplinirani športniki, pa izmed »vseh...« menda da niso vsi taki, saj so bili vedno med najboljšimi.

Čeprav smo vezano trgovino že davno odpravili, jo v Mokronogu še vedno izvajajo. Se pravi v občinski trgovini. Sem hotel kupiti podlogo za obleko, pa so rekli, da samo pod pogojem, če kupim tudi blago. Saj res ne morem nositi same podloge, da pa bi oboje kupil obenem pa niso mačje solze. Naknadno sem še zvedel, da ti vezani pogoji v tej trgovini ne veljajo za vse kupecje. V Trebnjem sem samo mimogrede zvedel, da tisti špas z živim hudičem za nekatere niti ni bil poceni. Tri jurčke pa 25 dni telesnega počitka kaob ričetu je kar dostojna cena za tako reč. Pa pravijo, da hudič prinaša srečo, nekateri prav gotovo ne bi tega trdili, kajti sedaj pa res vidijo hudiča.

Dovolj za danes, lepo vas pozdravlja Janez Popotni.

Za poživitev gledališke kulture na podeželju

Dne 28. januarja je bilo pri Ljudski prosveti v Ljubljani posvetovanje režiserjev z namenom, da se pripravijo vse potrebno za kongres LP. Zanimivo in plodno posvetovanje bo koristilo vsem okrajnim odborom LP in amaterskim družinam. Delegati so razpravljali o vlogi amaterstva v naši družbi, o vprašanju vzgoje režiserjev in igralcev na podeželskih odrih, o vlogi učiteljske in igralniške akademije za vzgojo režiserjev, o vplivu poklicnih gledališč na naše amaterstvo, o repertoarju, vprašanju kritike ter vlogi lokalnega časopisa, o materialnih osnovah gledališč ter o raznih drugih vprašanjih amaterstva.

Naša amaterska gledališka družina se od osvoboditve sem izvršila veliko nalogo pri vzgoji in izobrazbi ljudstva. Svoje dejavnosti so široko razmahale prav v tistih krajih, ki so zelo oddaljeni od večjih kulturnih centrov. Nedvomno drži, da naše amaterske gledališke družine vršijo svoje kulturno poslanstvo med ljudstvom. Res je, da je naša slovenska gledališka tvornost zrasla iz igralnega amaterstva, zato je amaterstvo toliko bolj potrebno. Treba pa je, da ima to amaterstvo izkušenih režiserjev, ki bodo znali prijeti za delo, poskušali igralce in jim vcepili ljubezen do igralnega ustvarjanja, in ki bodo kos odgovorni nalogi, ki jo imajo režiserji. Dejstvo je, da je naš prosvetni kader še vedno tisti stebel, ki nosi vso težo bremen: režisa, dela sceno, igra itd. Zato naj mladi učitelji prinesejo za učiteljska osnovna znanje in pomembne panoge udejstvovanja. Novomeško učiteljske je že letos uvedlo kulturno-prosvetno dejavnost kot obvezan predmet v 4. letnik za tiste, ki se v veseljem odločijo za študij. Predavanja se vrše tedensko dve učni uri iz dramske (deklamacija, osnove dramske igre, osnove režije itd.). V Mariboru prav tako obiskujejo mladi učiteljski v soboto in nedeljo dramski seminar. Obe obliki dejavnosti so delegati pozdravili. Razpravljali so tudi o igralniški akademiji. Absolventi akademije bi morali po diplomni na delo, da bi tam dvigali nivo amaterskih družin. Nameščen naj bi bil vsaj v večjih krajih, da bi s tečaji, izkušnjami in nasveti pozitivno dramsko ustvarjanje na vasi in vzgajali režiserje za naše podeželje. Prav tako je za vzgojo režiserjev potrebno sistematično prirejanje tečajev na sedežih okrajnih odborov LP. Tečajji, ki jih prireja izvršni odbor LP v Ljubljani, so v polni meri izvršili svojo nalogo. (Zdaj je bil v Ljubljani) Tudi naša poklicna gledališča naj dajejo svojo pomoč režiserjem na delu. Veliko je v Sloveniji podjetij, ki imajo svoje dvorane in igralne družine, nimajo pa sposobnih režiserjev. Ali bi bila kakšna škoda, če bi sposobnega človeka, ki ima smisel za režijo in igralstvo, poslala na podjeta za kakšno leto n. pr. v Ljubljano in ga plačala, da bi se izobrazil, ter bi potem prišel spet v podjetje? Tak človek bi vodil gledališko družino in pomagal tudi bližnjim Svobodam, ki tudi nimajo sposobnih režiserjev. Brez

predlog, naj se pri okrajnem odboru LP sestanejo že pred sezono vsi režiserji in se pomenejo o repertoarju. Pisarniško osebo in tajnika LP morajo poznati vsebine dram, da takoj svetujejo režiserjem, ki pridejo spet. Poznati morajo tudi teren, da svetujejo, če je delo primerno ali ne. Izposojevalnice naj imajo sposobne ljudi. Tu niso odigrali svoje vloge okrajni odbori LP in bo treba v bodoče pri Zvezi komun širšega foruma, komisije ali kar koli, ki bo vodila repertoarno politiko naših ljudskih odrov sistematično in ki bo izvedla vse sklepe okrajnih skupščin, da ne bo ostalo vse pri besedah. Potrebno bo več sestankov in okrajnih centrov o problematiki ljudskih odrov in o gledališki kulturi sploh. Tudi v večjih krajih je v tem pogledu prava anarhija, nikjer enotnega programa z gotovim smotrom. Vsak režiser (če jih je več) nekje vidi delo in že mora na oder. Dejstvo je, da pomanjkljiva repertoarna politika zelo škoduje amaterskim družinam. Nikakor ne more in ne sme en sam človek odločati o repertoarju. V večjih krajih in pri družinah, ki uprizarjajo težja dela, so nujno potrebni umetniški sveti, ki določajo repertoar. To bi moralo veljati za vsa okrajna mesta, odnose bodoče sedeže Zveze komun. Taki sveti in sestanki so potrebni tudi zato, da se v skladu razna vprašanja, n. pr. vprašanje kvalitete in vzgojne poslanstva odras. Naše centralno in lokalno časopisje mora posvečati več pažnje našim odrom in člankom o dramatik. Telesni vzgoji so sleherni dan namenjene cele strani, medtem ko problemom splošnega ljudskega izobraževanja posvečajo naši časopisi včasih samo nekaj vrstic. Marsikje je

Fifti gre na sprehod ali: Mladina nič nima...

Nekoga lepega, zimskega, nedolžnega popoldneva, ko sem se pripravil, da bom po trudi dolgo standardnem kosilu še malo po dolgem sede prežvekoval ob čudovitih zvokih narodne popevke »Ata Juanita«, mi je z milim glasom rekla moja prelestna Fifti.

No, prosim, ne bodite vendar tako spogledljivi! Fifti — fifti se pravi po angleško pol na pol in če sta mož in žena, oziroma narobe — žena in mož celota, je potem žena ena Fifti, mož pa en Fifti. Mi pri nas doma, to se pravi moj nadobudni sin Fifti in moja hči graciozna Fiftička, govorimo pri kosilu le angleško. Nadobudni Fiftič in graciozna Fiftička bolj glasno midva s prelestno Fifti pa bolj z žlico. Sicer se pa ni niti spodobila za napredno ljudi, posebno pa še za napredno starino, da bi govorila med kosilom. Kar lepo se naj držijo naprednega in prav sadonosnega pregovorja: »Kadar mladina govori, je za stare najboljše, da molče!« In tako pri- dem do najbolj mastne juhe, do največjega števila cmokov in najbolj zabeljenega zelja.

Oh, lepo vas prosim, ne zamerite mi, da sem zašel na posem drugo snov. Ostali smo menda tam, ko mi je moja prelestna Fifti rekla... vi je niste slišali. Torej moja prelestna Fifti je rekla: »Zad- vijem sem slišala na nekem sestanku, da je treba mladini nekaj dati. Ti se seveda ne zmeniš za tako dobre sugestije.« (Sugestija je namreč novodobna beseda za »vplivati na koga.«) »Daj, zpani se vendar in daj kaj otrokom!«

Zakaj pa ne, sem si mislil, prav lep dan je danes, pa pojdemo na lep sprehod ob Krki, pa preko novega mostu v Portoval in dalje preko Broda v Smihel, nato pa lepo čez mesto domov. Vse to sem jim lepo razložil in z veseljem pričakoval potrdila od vseh.

kar po travnikih in cestah. »Čim dlje časa bo prazen, tem dlje časa bo lep,« sem na tihlo pomislil.

Zavili smo v Portoval. »Kaj je mogoče, da se že brste napenja? Poglej, tamle je cela zaplata teloha in tam zvončkov! Za prvi pasji zob dam 10 dinarjev! Vesel sem bil, da bi objel vso to prelest. Toda nadobudni Fiftič me je počul: »Kaj pa ti pomagajo te ročice. Ali ne veš, da to jemlje dresovom hrano in če drevesa nimajo hrane, ne rastejo in s tem bomo na izgubi pri narodnem dohodku.«

Prav imaš, sem si mislil, zraven tega pa še tole: in če narodnega dohodka ne bo, ne bo denarja in kako boš potem kaj mladini dal!

Ej, pri Veselu je vedno veselo, harmonika hrečči, še bolj pa mladostni glasovi. Vse je enoglasno, zakaj pa ne, saj smo vendar enakopravni in vsi enaki. Zakaj pa bi glasove cepili? Mimogrede sem prelestni Fifti dejal: »Ali ni bilo včasih lepo, ko smo se naučili večglasno peti? Dajmo mladini pripraviti pevski tečaj ali pevski zbor. Ali ne bi bilo lepo?« Graciozna Fiftička mi kot v posmeh rekla: »Pa, očka, saj si ga že vendar imel in koliko jih je prišlo? No, po- nej! Končno pa, saj imamo vendar radio, če ti ni všeč tako petje, odpi radio pa boš imel lepo petje.«

Navedel sem le nekaj vprašanj, o katerih smo razpravljali na posvetovanju z namenom, da tudi okrajni odbori LP in igralne družine razpravljajo o tem na svojih letnih skupščinah. Centralna osebnost je brez dvoma režiser. To je pri vsakem gledališču tista oseba, ki je gibalo vsega umetniškega dviga ali — pada. To je človek, ki mora s svojim znanjem in s svojimi pedagoškimi zmognostmi prikleniti mladega igralca k sebi in ga voditi po strmi poti njegove težke poti do vrha, ki se mu pravi — umetnost.

»Aha, že vem,« ugotovi strokovnjaško Fiftič, »to je, če bi kdo kakšno rad imel, pa je ne dobi, zato ji zagode.«

Članek o potniškem letalu sem prebral in zdaj bi rad še podlistek »Moulin Rouge«. Iščem časopis pa ga ni nikjer in vprašam: »Kje pa je Poročevalca?« Vse je tiho, nihče ne da od sebe besede, le tam v kotu sedi graciozna Fiftička in med branjem Poročevalca stiska mačka. »No, daj mi Poročevalca, saj ti boš lahko kasneje brala!«

»Oh, si siten! Prav nič mi ne privoščiš, vi stari pa res nič ne daste mladini. Še tega nedolžnega branja mi ne pustiš,« je rekla in vrpla časopis po mizi.

»Alo, gremo,« me je prebudila prelestna Fifti, že napravljena za ven, iz nedolžnega branja! »Gremo, gremo, kaj se niste napravljili. Saj smo se vendar zmenili.«

In šli smo na izprehod: jaz, en Fifti, s precejšnjim nezadovoljstvom, ker so me preganali od nedolžnega branja, nadobudni Fiftič z naježenimi lasmi, graciozna Fiftička s priličnim čampeljom in na čelu prelestna Fifti.

Šli smo po lepem, zimskem soncu, ki je le delno pregrevalo moje od revmatizma, ishiasa in putike ko paragraf zvitosti kosti. »Prekrasen je ta novi stadion, le koliko so dali zato. Za nas prav gotovo ne bo, ker nam je revmatizem otrdil kosti,« sem dejal prelestni Fifti, ko so se mi orosile oči ob spominu na prelepe mladostne čase, ko smo se mi šli telovadbo in šport.

Tam okrog Grina se je pri- žigalo nešteto lučk. Nisem hotel več glasno misliti, kaj šele govoriti, le tako mi je prišlo na misel: Poglej, kako se razvija Novo mesto, pa me že premoči glas nadobudnega Fiftička: »Tukaj smo včasih zbijali fudbal, zdaj ga bomo pa v Trebnjem. To bo še hecal!«

Na trgu smo, in, kaj sem hotel, nekaj je le vendar trebalo dati mladini. Peljal sem jih v slaščičarno in jim dal za kino. Sam pa sem šel domov in premišljeval: »Pri Veselu ples, v sindikalnem domu ples, pri Peru ples, pri Košaku ples pa se pravimo, da mladina nima nič.«

In vendarle bo treba mladini nekaj dati.

En Fifti

„Sveti plamen“ na šentjernejskem odru

Drama Maughama Somerseta, ki se odigrava med obema vojnama, je nekaj nenavadnega. V njej spoznavamo družinsko žalo, ki se začena pri Mauricu, sinu Tabretove, ki je zaradi posledic letalske nesreče priklenjen na bolniški vozček, nadaljuje v tajnem razmerju Mauricijeve žene Stella z njegovim bratom Aallnom, z nesrečno ljubezljivo bolniške sestre do Mauricija in se konča z njegovo smrtjo z posredovanjem matere.

Preostalo dramo so zaigrali tako doživeto, da je številnim gledalcem zastajal dih. Napevost se je stopnjevala od dejanja do dejanja, dokler ni našla vrhunec v priznanju matere, da je ona zakrivila sinovo smrt. Težko vlogo matere trpinke Tabretove nam je odlično podala Jožica Čudovanova. Niš hudega slutitega, dobrega in plemenitega bolnika Maurica pa je mojstrsko igral Frenk Zagore. Njegovo ženo Stello, ki je morala zaradi svoje ljubezni do Aalina in zaradi usmilenja do moža igrati dvojno vlogo, nam je posredovala Minka Jereletova tako, kakor pač naša Minka, naša Stella, zna. Nova pridobitev za šentjernejski oder je Jože Videtov, ki je doživeto podal lik Aalina. Odloč-

na in stroga bolniška sestra je bila Anica Somrakova, ki je tako dovršeno igrala, da nas je spreletel mraz. Doktorja Harvestra je igral Boris Gabrič. Z njim nismo dobili v šentjernejsko nivoje predmetnega učitelja, temveč tudi odličnega igralca. Major Liconda je bil Tone, ki nam je s svojo resno, umirjeno igro zelo ugajal. Služ-

kinjo Alice je dobro predstavila Silva Maljveva.

Scena in maske so bile odlične.

Hvaležni smo režiserki, naši nemurni delavki Tončki Škerletovi, ki nam je postavila na oder to umetnino. Igralsko družino KUD »Brat Pirkovič« pa prosimo, da nas kmalu spet osreči s kakim delom.

Prof. Tone Trdan.

Fran Levstik: Martin Krpan

Cesar poteče za njim: »Čakaj no! Daj si dopovedati! Bog n... vaju; saj menda nisi vodil!«

Krpan odgovori: »Koga? Menite, da nisem še zadosti slišal, ka-li? Meni bi gotovo segla brada že notri do pasa ali pa še delj, ko bi se ne ocedil vsak teden dvakrat; pa bo kdo pometal z mano? Kdo je pome postal kočijo in štiri konje? Vi ali jaz? Dunaja ni bilo meni treba, mene pa Dunaju! Zdaj se pa takisto dela z mano? In pa še zavoljo mesa in vina moram očiške požirati? Že nekatero matere sem jel kruh, črnega in belega; nekatero očeta vino sem pil: ali nikjer, tudi pri vas nisem in ne bom dobil take postrežbe, kakršna je v Razdrtem pri Klinčarju. Ni grjeja na tem svetu kakor to, če se kaj dá, potlej pa očital Kdor noče dati, pa naj ima sam! Pa tudi, kdo bi mislil, da lipove pravde še zdaj ni kraja ne konca? Ali je bilo tisto drevesce vaš bog ali kaj? Tak leste raste za vsakim grmom, Krpana pa ni za vsakim voglom, še na vsakem cesarskem dvoru ne, hvala Bogu! Darove pa spet take dajete, da človek ne more do njih; to je ravno, kakor bi mački miš na rep privezal, da se potlej vrti sama okrog sebe, doseči je pa vendar ne more. Petdeset malih véder vina, pet in sto pogač, dvajset janjcev in po osem in štirideset krač; tako blago res ni siromak; ali kaj pomaga? Prodati ne smem; z Dunaja na Vrh pa tudi ne kaže prenašati! Pa jaz bom drugo naredil, kakor se nikomur ne zdi! Deske si bom znesel na dvorišče, in ako jih bo premalo, potlej bo pa drevje zapelo. Vse bom posekal, kar mi bo prišlo pod sekiro, bodisi lipa ali pa lipce, hudolesovina ali dobroletovina, nad kamnito ali nad leseno mizo; pa bom postavil sredi dvorišča kolibo in tako dolgo bom ležal, dokler bo sod moker pa dokler bom imel kaj prizgrizniti. Ampak to vam pravim: samo še enkrat naj pride Brdavs na Dunaj, potlej pa zopet pošljite pome kočijo in služabnika, ali pa še celotno vojvo hčer, ki ne mara zanj malo in dosti ne; pa bomo videli, kaj boste

pripeljal z vrha Svete Trojice. Ako bo Krpan mesa in kosti gotovo ne bo imel; ampak iz ovsene slame si ga boste morali natlačiti; pa se ga ne bodo še vrbaci dolgo balli, nikar že velikan! Mislim sem iti brez besedice govorjenja. Ker ste me pa sami ustavili, ne bodite hudí, če sem vam katero grenko povedal; saj menda veste, kako je dejal rajnik Jernejko na Golem: »Ali ga bom s pogačo pital, kadar se s kom kregam! Kar ga bolj ujezi, to mu zabelim.« Zdaj pa le zdravi ostanite!«

Cesar pravi na to: »Martin, potrpi no! Vsaš ne bodi tako neučakalen. Ti ne pojdeš od naše hiše, verjemi, da ne! Saj sem jaz gospodar, veš!«

Krpan odgovori: »Vsak človek je tak, kakršnega je Bog dal; vsak ima nekaj nad sabo; kdor ni grbast, morda pa je trobast! Moje obnašanje ni za vas, že vidim, da ne. Tega se tedaj ne menimo, da bi jaz tukaj ostal. Saj tudi kobilica, ki se ji pravi kozica, ni vajena zmerom ob suhi krmi. Doma se je pasla po gozdu, na potu pa ob cestah!«

Na to pristopi minister Gregor, ki je imel ključ od cesarske kase, ker taki imajo za vsako reč posebej služabnika. Minister se oglasi: »Cesarost, veste kaj? Vaš norec Stehán je umrl; véčeraj smo imeli osmi dan za njim, Bog mu daj nebesko luč! Stehán in Krpan, to si je nekam jako podobno. Kaj menite? Morda bi le-ta prevzel njegovo službo? Nič se ne ve. Zvitorepec je; debel je, smešen tudi, jezichen ravno tako; vse krščanstvo ga nima takega!«

Krpan odgovori: »Magister Gregor, veste kaj? Enkrat sem bil vaš bebec, dvakrat pa ne bom. Smejalo bi se malo in veliko meni in moji zarobljeni pameti, ko bi to naredil. — Zdaj pa dobro, da mi je prišlo na misel! Kmalu bi bil pozabil, kar imam že dolgo na jeziku. Cesarost, nekaj ste me bilj srečali s kobilico v snegu, kajne?«

Cesar: »Bilo je tako, bilo!«

Krpan: »Kaj pa sem nesel na tovoru?«

Cesar: »Bruse pa kresilno gobo.«

Krpan: »To je bilo tačas, ko ste se vi peljali v Jeruzalem.«

Cesar: »Bosa je ta! V Trst sem šel; za Jeruzalem toliko vem, kolikor za svojo zadnjo uro.«

Krpan: »Jaz pa za bruse in kresilno gobo ravno

514 žrtv ob praznikih

Prometne nezgode s smrtnimi žrtvami so na ameriških cestah že prava vsakdanjost. Ob novoletnih praznikih je bilo do smrti povoženih 391 ljudi, čeprav so jih predvidevali »le« 370. Skupno z žrtvami ognja ali utonitve so ob zadnjih novoletnih praznikih dosegli rekord v številu dose- danjih žrtv ob podobnih pri- likah — kar 514 mrtvih.

OKROGLE BODICASTE

DOBRA PERSPEKTIVA
Potej Stihovič pravi prijatelju:
»Aha, obetajo se mi boljše časi. Véčeraj me je poklical na telefon urednik zelo znane za- ložbe.«
»Kaj je pa reklet?«
»Oprostite, napačna zve- za!...«

IZGUBA SORODNIKOV
»Zalostno je na svetu — nobenega sorodnika nimam več...«
»I, kako to so vsi pomrli?«
»Na; obogateli so.«

DOBRA UTEMELJITEV
Tovariš ravnatelj, prosim za povisjanje plače. Imam dva tehtna vzroka...«
»Kakšna?«
»Dvojčke!«

ZAREKLO SE MU JE
V kresni živahno razpravljajo o psih in pasjih vrlinah. Pa pravi eden:
»Verjemite, da poznam in sem poznal veliko psov; lahko rečem, da je marsikateri bolj pameten ko njegov gospodar.«
»Ja, to je pa res!« se oglasi Miklavž. »Jaz sem že imel takega psa.«

toliko. Takrat, veste, vam nisem bil resnice povedal, kar mi je še zdaj žal. Angleško sol sem prenašal. Saj se nisem bal prav za prav ne vas ne vašega kočijaža. Pa taka je le: kadar se človek zasukne s pravega pota, naj bo še tako močan, pa se vendar boji, če veja ob vejo udari.«

Na to pravi minister Gregor: »Ne veš, da je prepovedano? To je nevaren človek; državi dela škodo. Primite ga, zaprimo ga!«

Krpan odgovori: »Kdo me bo? Morda vi dolgo- petec, ki ste suhi kakor raženj; ki je vas in vašega magistrovanja z vami kaj za polno pest? Z eno samo roko vas porinem čez svetega Stefana streho, ki stoji sredi mesta! Nikar praznih besed ne razdajrjte!«

Cesar pravi: »Le ti meni povedi, če bi morda še kaj rad. Midva ne bova v sovraštvu ostala ne, če Bog dá, da ne. Minister Gregor, ti ga pa le pustil! Ze jaz vem, kako je!«

Krpan odgovori: »Poslušajte me tedaj! Moje otepanje z Brdavsom vem, da je imena vredno. Zaj se zna? Morda bodo postavili še celó skladali pri- povedovalke in pesmi, da se bo govorilo, ko ne bo ne vas ne mene, kosti ne prsti, če ne bo magister Gregor dal drugače v bukve zapisati. Pa naj stori, kakor če; meni se ne bo s tem ne prikupil ne od- kupil. Ampak vendar je vsak delavec vreden svoje plačila, to sem v cerkvi slišal. Če je vaša draga volja, dajte mi tedaj pismo, ki bo veljavno pred vsako duhovsko in deželsko gosposko; pa tudi svoj pečat morate udariti, da bom brez skrbi nosil angleško sol po svetu. Če mi to daste, naj bom ves malopridnež, kolikor mi je pod klobukom, ako vam bom kdaj kaj optokal, dokler bom tovoril!«

Cesar je bil precej pri volji; minister Gregor pa nikakor ni pritegnil. Ali cesar ga ni poslušal, ampak še le dejal je: »Gregor, vzemi pero, pa zapiši, kakor je Martin rekel!«

Minister Gregor se je kisló držal, branil se pa le ni, kar so mu veleli; zakaj cesarja se vendar vsak boji. Kadar je bilo pismo narejeno in zapečatenó, pravi cesar Krpanu: »Martin, ali prodaj meni pogače in vino, pa kar je še drugih reči? Najlže se carico bom že jaz govoril, da bo prav, Mošnjo cekinov ti dam; ti boš pa blago

puslil. Kdo bo to prenašal z Dunaja do Svete Trojice?«

Krpan odgovori: »Poldrugo mošnjo pa še kakšno krono po vrhu, vem, da je lepo vredno, ko bi prodajal brat bratu. Pa naj bo, no, pri vas ne bom na tisto gledal. Samo da jaz ne bom imel pri cesarici zavoljo tega nikakršnih ohodkov; ne lazim rad okoli gosposke! Pa saj imam priče, da ste vi prevzeli vse sitnosti, ki bodo prišle prvič ali drugič iz tega, dobro ne poslušajte!«

Cesar mu dé: »Nič se ne boj; to bom že poravnal sam brez tebe. Ná mošnjo; tu je pa še pismo. Saj nocoj tako še ne pojdeš iz grada, če le misliš iti; priklonil se je že dan ter noč se bliža.«

All Krpan odgovori: »Lepa hvala vam bodi najpoprej za pisemce, da ga bom v zobe vrgel vsakemu, kdor me bo ustavljal na cesti; pa tudi zavoljo mošnjevke se ne bom krčil. Kaj se vé, kaj zadene človeka v neznanju? Morda mi utege še na hvalo priti. Vselej pravijo: bolje drž ga, kakor lovi gal! Pri vas pa ne bom ostal čez noč, ako se vam ne zamerim skozi to. Že hudo me ima, da bi spet enkrat bil na Vrh pri Sveti Trojici. Samo še nekaj bi vas rad prošil, ko bi mi dali človeka, da bi me spremil do ceste. Mesto je veliko; hiš je, kolikor jih nisem še videl, kar sol prenašam, ako- ravno sem že v Reki bil, tudi v Kopru, na Vrhniki in v Ljubljani; ali tolikih alič ni nikjer. S kočija- žem sva se hitro vozila in toliko vem, kod sem prišel, kakor bi bil imel oči zavezane; pa sem vendar gledal na levo in tudi na desno; ali to ni dano vsakemu človeku, da bi vselej vedel, kje je.«

Cesar mu je obljubil svojega služabnika, potlej mu je roko podal, pa tudi Gregorju velel, da naj mu jo poda. Minister se ni branil; ali vendar je bil zavoljo pisma ves zelen od jeze.

Krpan zadene kij in mesarico, in to so bile njegove zadnje besede pred cesarjem: »Ko bi se spet oglašil kak Brdavs ali kdo drugi, saj veste, kje se pravi na Vrh pri Sveti Trojici. Pozdravil bom pa že Vrhovščeko in mater županjo. Zdravi ostanite!«

»Srečno hódli!« pravi cesar, minister Gregor pa nič.

KONEC